

ST. OLAV

KATOLSK KIRKEBLAD NR. 5 - 2011

Bibelen på norsk s. 22

- Storesøster til tjeneste s. 3
- Kirkeplaner i Trondheim s. 4
- Ny generalsekretær i Caritas s. 6

- Hva er toleranse? s. 10
- Rottweiler eller førerhund? s. 14
- Paven i Tyskland s. 34

Fredsbggeren s. 38

BIBEL I KIRKEROM FOTO: © ISTOCKPHOTO.COM

Gjennom murer av glass

Årets novembermåned kan være en god anledning til å gjenoppdage hvilket priviligium det er å kunne be for de døde.

Hvert år er denne måneden i Kirken særlig viet de avdøde. Som alle ting man er vant til, kan dette også bli noe man tar for gitt og glemmer å verdsette. Jeg ble minnet om det etter 22. juli. Som de fleste andre, var jeg glad for den folkelige reaksjonen etter terror-udådene. Jeg tror ikke den innebar en samfunnsendring – et før og et etter – men at den var et uttrykk for det som skjer med oss i møte med døden: Vi viser mer av hvem vi virkelig er og blir mer bevisste på hva som betyr noe. Vi fatter spontane beslutninger om å bruke mer tid sammen med dem vi er glad i.

Håpet. Alt dette så vi i Norge i sommer. Så langt, så godt, ja såre godt. Men det var noe som glimret med sitt fravær, i alle fall i det som ble vist i offentlige, samlende seremonier. Og det var håpet. Det vil si et håp som er mer enn beslutningen om å engasjere seg for et bedre samfunn. Man snakket varmt om de døde, men sa også «Vi skal aldri møtes igjen. Nå er det slutt. Nå er det over.» Men kjernen i det kristne budskap er jo at det er det slett ikke! Kristus har overvunnet døden, og vi trekkes inn i hans seier. I sommer ante jeg noe av hvor dramatisk det budskapet må ha virket i den verden det først ble forkynt, i en verden det var noe nytt og revolusjonerende, og sikkert også rart og fremmed.

Jeg ble minnet også om noe annet. Jeg skulle forklare en dame med lite erfaring fra andre kristne sammenhenger, at biskop Eidsvig oppfordret oss til å be for de døde, selv om det ikke var katolikker blant dem. «Sorgarbeidet er godt ivaretatt av andre, biskopen tenker at vårt spesifikke bidrag som katolikker må være å be for de døde,» sa jeg, «siden protestantene jo ikke har i sin tradisjon å gjøre det.» Damen ble målløs. For dette var, etter hennes

mening, noe totalt naturstridig: «Ber de ikke for sine døde? Men da må jo døden for dem være noe helt ... forferdelig!» Jeg tror de ordene uttrykte en katolsk ryggmargsrefleks.

Fellesskapet med de døde. Prester og diakoner i Den norske kirke er flinke til å møte sørgende. Deres utdannelse står ikke tilbake for noens på det området. Men de har et handicap i sin liturgi og også i sin klassiske teologi. For der tenkes forbindelsen mellom levende og døde brutt på en helt radikal måte. Derfor blir den avdøde i deres begravelserliturgi ikke tiltalt. Man kan ikke gjøre noe for de avdøde, og de kan ikke gjøre noe for de levende. Hvordan folk opplever det, er en annen sak. For psykologisk er det ingen tvil om at den avdøde for sine kjære forblir en de forholder seg til, både i minnetaler rettet til vedkommende og i hjertets tanker.

Her møtes faktisk folkelig, instinktivt religiøsitet og katolsk teologi. For hos oss forblir den avdøde et «du» med både teologiens og liturgiens vel-signelse. Det gjelder både alle våre avdøde og de hellige. Daværende teologiprofessor Joseph Ratzinger skrev i 1977 at den som ber Allehelgenslitantiet, «samler de frelste fra alle tider rundt seg og finner trygghet under deres kappe. Det betyr at murene som skiller himmel og jord, fortid, nåtid og fremtid, nå er som av glass.»

Hvor tynne disse murene er, ser vi i den klassiske bønne for en døende:

*Gå ut, du kristensjel, fra denne verden
i Guds, den allmektige Faders navn,
som skapte deg,
og i Jesu Kristi, den levende Guds
Sønns navn, som led for deg,
og i den Hellige Ånds navn, som ble
utgydt over deg.*

*I dag skal fred være i din bolig
og ditt tilholdssted skal være
i det hellige Sion
sammen med den hellige og seierrike*

*Guds Mor, Jomfru Maria,
med den salige Josef,
med engler og erkeengler,
med troner og herredømmer,
med fyrstedømmer og makter,
med kjeruber og serafer,
med patriarker og profeter,
med de hellige apostler og evangelister,
med de hellige martyrer og bekjennere,
med de hellige munk og eremitter,
med de hellige jomfruer,
og med alle Guds hellige.*

Samme tone klinger i den tekst som tradisjonelt synges når kisten bæres ut i en katolsk begavelse, «In Paradisum»:

*Englene føre deg til paradiset.
Martyrene komme deg i møte
og lede deg inn i den hellige by,
Jerusalem.*

*Englenes kor
ta imot deg til den evige hvile
sammen med den fattige Lasarus.*

Fantastiske ord – og de er ingen sluttstrek. For det er ikke slutt.

Heidi H. Øyma

St. Olav – katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950-78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950-68) og «Broen» (Landsdekkende, - 2009).

Utgiv av:
Norsk Katolsk Bisperåd
Nr. 5. 2011, årgang 123 – ISSN 0802-6726
Oslo katolske bispedømme tlf.: 23 21 95 00
Trondheim Stift tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse:
Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01 E-post: kirkeblad@katolsk.no
www.katolsk.no/kirkebladet

Redaktør: Heidi H. Øyma (HHØ)

Redaksjon:
Kristine Dingstad (KD), Sr. Anne Bente Hadland OP (ABH),
P. Per Einar Odden (PEO)

Nord-Norge-kontakt: Stiftskontoret tlf.: 77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret tlf.: 73 52 77 05, faks: 73 52 87 90

Innfelt forsidesbilde – Foto: Lars Rekaa

Trykk: JMS Mediasystem **Opplag:** 53 600

Redaksjonsslutt: 10.10. Deadline for neste nr: 9.11

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Gaver til St. Olav kirkeblad fra utlandet:
Sparebanken Pluss, Postboks 200, 4662 Kristiansand
BIC/SWIFT: PLUSNO22 IBAN: NO43 3000 2275 321

Lokallags- medarbeider til tjeneste

Av Sunniva Vang Kristiansen

– Mitt største ønske er at flere barn, ungdommer og voksne vil finne sin plass i Kirken! sier Anne Lynn Leonen Gelacio. Hun er nylig ansatt som lokallagsmedarbeider i Norges Unge Katolikker i halv stilling, og har allerede begynt å reise rundt i menigheter i Norge for å inspirere unge til å være aktive i Kirken.

Mange av St. Olavs lesere har nok allerede blitt kjent med Anne Lynn, for hun har lenge vært aktiv både i menighetsarbeid og leirarbeid. I dag har vi fått anledningen til å spørre henne mer ut om hva arbeidet hennes går ut på og hvordan denne stillingen kan være til hjelp for menighetene våre. Men først skal vi få vite litt mer om henne selv.

– Jeg er 27 år og utdannet førskolelærer. Jeg blir ofte kalt «Ate Lynn» av barn og ungdommer jeg kjenner, det er filippinsk og betyr «storesøster». Og det er det jeg prøver å være, en søster som kan lytte, oppmuntre, vise forståelse og gi råd, forteller Anne Lynn. Mange barn og ungdom kjenner henne fra katekese og barne- og ungdomsarbeid i St. Olav menighet i Oslo, og hun er også ansatt i halv stilling der.

– Å få jobbe som lokallagsmedarbeider i NUK er jeg er veldig glad for! Jeg synes det er en stor fordel at jeg med min erfaring fra menighetsarbeid kjenner til hvilke utfordringer som er der ute. Mine viktigste oppgaver er å forbedre kontakten mellom lokallagene og NUK sentralt, og samtidig støtte og veilede lokallagene og distriktene. Jeg ønsker å være en som kan motivere og engasjere ledere og ildsjeler. Jeg vil gjerne lytte til dem og være der for dem. Og jeg vil be for dem, avslutter Anne Lynn.

Anne-Lynn midt i styret i St. Olav Ungdomslag – SOUL.

Anne Lynn er alltid frimodig når hun snakker om hva Gud kan gjøre i våre liv. Hennes drøm er at flere barn og ungdommer vil vokse i troen, at de kan få et møte med Herren og finne glede og fred.

– Det har gjort meg lykkelig, og jeg ønsker at flere vil erfare dette!

Det viser seg dessverre at mange av oss har erfaringer med at menighetene ikke klarer å holde på konfirmantene etter konfirmasjonen, og de aller fleste ungdommene forsvinner bort fra Kirkens aktive liv. Hvorfor skjer det? Anne Lynn har flere tanker om dette:

– Jeg opplever at mange har gode opplevelser i konfirmasjonstiden, de blir veldig ivrige og får en gnist! Men etter en lang sommerferie er det mange tilbud som frister mer. Det er vårt ansvar å vise ungdommene at det er noe som skjer for dem, at det egentlig er nå det starter: Det er nå de skal få være med på å skape store ting!

Anne Lynn har flere konkrete ideer til hvordan vi kan få ungdommene til kirken:

– I St. Olav i Oslo har vi alltid «reunionshelg» med fjorårets konfirmanter. Det er en fin mulighet til å skape et møtepunkt igjen, og fortelle dem hva de kan være med på i menigheten dette året. Vi sender også brev etter konfirmasjonen med gratulasjoner. Da får de informasjon om alle arrangementer som skjer. Selve konfirmasjonstiden er også en viktig tid til å motivere ung-

dommene til å være med på det som skjer, og invitere til NUKs leirer og ledertrening. Få dem aktive og engasjert: Vi må få tak i dem før noe annet blir viktigere, sier hun med et smil.

– Det viktigste er likevel å invitere dem personlig, fastslår Anne Lynn. De aller fleste av oss som føler seg hjemme i Kirken i dag, kom hit første gang på grunn av en venn. Gud kaller oss til å dele troen med hverandre. Et personlig vennskap er mer verdt enn alle brev og eventsinvitasjoner!

Anne Lynn Leonen Gelacio

Utdannet førskolelærer i 2006, har deretter jobbet som pedagogisk leder i to år og noen måneder som støttepedagog. Aktiv i Kirken siden 2000. Hun har vært lokallagsleder og distriktsleder i Oslo, sitter i redaksjonen i NUKs barneblad Arken og er kateket i St. Olav menighet. Siden 2008 er hun ungdomsarbeider i St. Olav og siden 2011 lokallagsmedarbeider i Norges Unge Katolikker.

Inviter Anne-Lynn!

Anne Lynn Leonen Gelacio vil gjerne besøke din menighet. Ta kontakt med henne på Anne.Lynn.Gelacio@katolsk.no eller 93 08 86 86.

VI BYGGER ny domkirke i Trondheim!

av Unn Madsø og Egil Mogstad

Grunnet St. Olav kirkes tekniske tilstand og kapasitetsproblemer behøves ny katolsk domkirke i Trondheim – ett av middelalderens store valfartsmål. Med bare rundt 9000 registrerte katolikker i Trondheim stift, og rundt 98.000 registrerte katolikker i Norge som helhet, er prosjektet et enormt løft.

Hvorfor ny domkirke?

a) Eksisterende kirke må rives

Dagens St. Olav katolske kirke i Trondheim sto ferdig i 1973. Helt siden ferdigstillingen har vi slitt med alvorlige bygningsmessige problemer, blant annet manglende isolasjon. Nå er det blitt nødvendig å rive eksisterende bygningsmasse – både pga. kirkens kapasitetsproblemer og dens dårlige tekniske tilstand. Stålkonstruksjonen er gjennomrustet, og hele bygget kan faktisk rase sammen.

b) Kirken vokser

Mens Kirken i mange europeiske land opplever nedgangstider, vokser Kirken i Norge raskt – så også menigheten i Trondheim, som i dag har mer enn 70 nasjonaliteter representert fra alle kontinenter.

c) Økumenisk utvikling – kirkelig sentrum

Et bedret økumenisk klima gjør vår kirke mer synlig og aktivt nærværende blant byens innbyggere, særlig etter Johannes Paul IIs besøk i 1989. Vi deltar i mange økumeniske sammenhenger i Midt-Norge. Trondheim er Norges kirkelige hovedstad, og setet for Den norske kirkes ledende biskop ligger her.

d) Pilegrimsbyen Nidaros

Nidarosdomen i Trondheim har en enestående stilling i Norge som Olav

Nye St. Olav domkirke: Skisse av perspektiv fra kirkerommet. Eggen Arkitekter AS.

den helliges gravkirke og erkebiskopens kirke frem til 1537. Den er i dag en luthersk domkirke og menighetskirke og fungerer som landets hovedkirke og signingskirke. Pilegrimsskaren til St. Olavs helligdom vokser. Også dette er en gledelig utvikling vi må møte. Bevisstheten om *Olavsarven* brer seg i statskirken og i stat/fylke/kommune, og vi må arbeide for å legge forholdene til rette for et raskt økende antall pilegrimer fra inn- og utland – både katolikker og protestanter.

Trondheim stift har forsøkt å finne mindre kostbare løsninger enn å bygge en helt ny kirke for å imøtekomme disse behovene. Både rehabilitering av eksisterende bygg og makeskifte med kommunen har vært vurdert og forsøkt, men vist seg ugjennomførlig. Tiden er derfor inne for det store løftet det er å bygge en ny katolsk domkirke som kan svare på utfordringene, både i størrelse, utforming og ved sin plass i bybildet.

Tidsramme

Vårt ønskemål er å vigse nye St. Olav domkirke ved tusenårsminnet for hellig Olavs omvendelse og dåp i Rouen i 2014. Domkirken vil få sin plass som et nytt viktig element i Trondheims historiske domkirkemiljø.

Beliggenhet

Den katolske kirkes eiendom er sentralt plassert ved byens «inngangsport», Elgeseter bro, og nær bysentrum. Rett over gaten ligger Nidarosdomen og Erkebisppegården. Pilegrimer

som besøker Nidarosdomen, besøker derfor gjerne også den katolske kirken.

Nye St. Olav domkirke

Nye St. Olav domkirke skal fremtre som en kirke tydelig underordnet Nidarosdomen – samtidig som Den katolske kirke er en selvbevisst bærer av den universelle og apostoliske tradisjon. Ingen kirketype gir bedre uttrykk for dette enn *den treskipede basilika* – altså med et høyt midtskip og lavere sideskip. I enden av de to sideskipene plasseres henholdsvis Maria og hellig Olav.

Søylene vil ivareta bruksforskjellen mellom sognekirke og domkirke, dvs. ordinær bruk og større anledninger. Til vanlig er sideskipene uten stoler, for å gi luft og rom rundt menigheten som sitter i midtskipet. Søylene danner en slags vegg rundt menigheten. Ved større anledninger settes stoler inn i sideskipene. Kirkens kor er stort nok til å romme flere koncelebranter.

Kontorer, bokhandel, menighetslokaler, «kirkebakke» og hverdagsinngang til kirken samles i et atrium, en overbygget «jardin clos» på siden av kirken. Rom til barne- og ungdomsarbeid, som katekese, må prioriteres i bygningsmassen. Underetasjen bør ha nødvendige lager for tekstiler osv., arkiv, vaskerom, tekniske rom og annet.

Lyset kommer fra øvre del av veggene i midtskipet. Rommenes proporsjoner skal bearbejdes videre. Midtskipet er noe dempet i høyde.

Nåværende St. Olav kirke er i dårlig stand og må rives.

Nye St. Olav domkirke: Skisse av perspektiv fra nordøst.

Kirken har et tydelig saltak, med utvendige taknedløp og høysittende vinduer på vegg. Størrelse og rytme kan endres, men det er viktig å opplyse de rette stedene. Lyssettingen vil være førende for utformingen; for å finne en form og et uttrykk for grunnleggende elementer i utøvelsen av kirkelige ritualer og handlinger.

Økonomi – vi trenger din hjelp!

For Trondheim stift er ny domkirke et enormt økonomisk løft, som vi ikke har mulighet til å klare alene. Vi har allerede fått velvillig tilslag på støtte fra trofaste venner i Tyskland: Bonifatiuswerk og Diasporakommisariat, erkebispedømmene Köln og Paderborn og bispedømmet Münster. Vi har allikevel et langt stykke å gå for å finansiere kirken, som etter nåværende planer er budsjettert til ca 70 000 000 NOK (det arbeides fortløpende med å kutte utgifter, om nødvendig også ved å redusere bygningens flate). Derfor trenger vi hjelp!

Vi takker for alle bidrag – små og store – til vår byggekonto:

«Nye St. Olav domkirke»
Kontonummer: 4200 36 09736

Schirmers gate 1
7012 Trondheim

Skal tilhøre oss alle!

Vi må bygge ny St. Olav domkirke i Trondheim. Den nåværende bygning er i dårlig stand og vil om noen år bli farlig å benytte. Samtidig er menigheten i rask vekst, og Nidaros er igjen i ferd med å bli et av Europas viktigste valfartsmål. Jeg ber dere alle om deres hjelp til å bygge en verdig og vakker kirke til ære for den hellige Olav, til glede og oppbyggelse for alle katolikker og troende i Norge!

Trondheim og Stiklestad kan ikke være likegyldige steder for norske katolikker. Hvis vi kan tale om et *Norvegia sacra* («hellig Norge»), så befinner det seg her i hjertet av Trøndelag. Her har både munk og nonne av cistercienserordenen funnet seg til rette. Nonnene har bygget et vakkert klosteranlegg. De deler gjestfritt sin bønn med dem som søker ro, og de som søker forbønn, har trofaste venner her og på Munkeby, hvor brødrene har bygget. På Tiller i Trondheim har Birgittasøstrene bygget kloster og gjestehus for pilegrimer og andre som trenger den ro og omsorg de tilbyr.

Dette er femte gang det bygges en katolsk domkirke i Trondheim. Den første ble reist av Olav Kyrre og stod ferdig i 1060. Etterat Nidaros var blitt erkebispedømme, begynte erkebiskop Eystein byggingen av den nåværende Nidarosdom, som stod ferdig ca. 1320. Som alle vet, er denne domkirke for Den norske kirke, som gjestfritt lar oss benytte den til Olsok og enkelte andre anledninger. I 1897 fikk biskop Fallize kjøpt en tomt med en lokomotivstall i nærheten av erkebispegården. Så var vi tilbake på historisk grunn. Den ombyggede lokomotivstallen ble kirke, ja, domkirke, da Trondheim i 1953 igjen fikk en katolsk biskop. Denne kirken måtte rives, og i 1973 stod den fjerde katolske domkirke ferdig – også denne må altså rives.

Så må vi bygge for femte gang.

Hvordan skal den nye kirken se ut? Helt nøyaktig vet vi ikke det; det må en lang prosess til før vi kan begynne å bygge. Alle kirkens brukere

må komme til orde. Anti-kvariske og kommunale myndigheter vil ha sine berettigede synspunkter. Alle synes vi å være enige om at vi trenger et verdig kirkebygg. Tanken om en moderne versjon av den treskipede basilika synes å vinne tilslutning. Vi trenger plass til katekese- og menighetslokaler, rom for ungdommen, kontorer og boliger, alt på en tomt som er på 4000 m². Arkitekten, Nils Henrik Eggen, er godt kjent med de særlige utfordringer dette prosjektet innebærer. Han har hatt ansvaret for de nye delene av Erkebisppegården og har tegnet Domkirkens servicebygg ved vestfronten.

Bonifatiuswerk i Tyskland og en rekke tyske biskoper har sagt seg villige til å støtte byggingen av den nye St. Olav kirke, men selvsagt er det Trondheim stift som har ansvaret for finansieringen, som kan komme opp i 70 millioner – hvis vi får til å bygge både kirke og menighetssentrum. I stiftet bor det knapt 10 000 katolikker, og det er utenkelig at de klarer dette løftet uten hjelp.

Derfor vil jeg be alle våre troende i Norge om å bidra generøst, for denne kirken er ikke bare et lokalt ansvar. St. Olav domkirke i Trondheim skal tilhøre oss alle!

† Bernt Eidsvig
Apostolisk administrator
av Trondheim

–I en slik organisasjon vil jeg også jobbe

Av sr. Anne Bente Hadland OP

Caritas' ferske generalsekretær under åpningen av infosenteret for arbeidsinnvandrere. F.v Marta Rubiano Skretteberg, Erna Solberg, Hadia Tajik og biskop Bernt Eidsvig.

–I høst står menighetene øverst på listen. Det er viktig for meg å bli kjent rundt om i landet, sier Martha Rubiano Skretteberg, den nye generalsekretæren i Caritas Norge.

Martha Rubiano Skretteberg (49) overtok roret etter Kari-Mette Eidem, som gikk av med pensjon i august i år. Det er ikke tilfeldigheter som har ført henne til Caritas Norge.

–Sosiale spørsmål har alltid interessert meg, og i studietiden, så vel som i min yrkeskarriere, har disse vært i fokus, forteller hun.

Hun studerte jus i sitt hjemland Colombia da hun i 1985 benyttet anledningen til et studieopphold i Norge. Hun fordypet seg faglig innen kriminologi, flyktningrett og kvinneverett. I Norge traff hun også ham som skulle bli hennes ektemann, og de giftet seg i Colombia etter at hun hadde fullført sine studier i Norge. Det var i 1989.

22 år senere er hun mor til Marthe Andrea 16 år (konfirmant i St. Olav i fjor) og Martin José på 12. Hun har tatt norsk tilleggsutdanning i jus og arbeidet som jurist både i offentlig og privat sektor. Hun har fokusert på bistand og flyktninger, integrering og rusomsorg i Flyktninghjelpen, Fokus, Oslo kommune og flere departementer – og nå er hun altså kommet til Caritas.

Menneskerettighetsspørsmål går som en rød tråd i de stillingene hun har hatt, og hun har de senere år bevisst rettet seg inn mot bistand og humanitære spørsmål.

–Det Caritas står og jobber for er veldig i tråd med alt jeg holder for riktig, sier hun, og trekker også frem Kirkens sosiallære som velegnet grunnlag for arbeidet. Hun forteller at hun ble kjent med Caritas i felt da hun jobbet som landdirektør i Colombia for Flyktninghjelpen.

–Caritas når frem lokalt på en helt unik måte. De når de mest sårbare og

takket være innsatsen til katolikker i Norge, fortjener å synliggjøres, også i samfunnet for øvrig. Caritas er en stor og viktig aktør internasjonalt. Her i Norge er vi mellomstore, men vi får til mye.

–En hovedutfordring i Norge i dag er situasjonen for innvandrere og flyktninger. Nylig åpnet Caritas et informasjonssenter for arbeidsinnvandrere her i Storgaten i Oslo, hvor vi har våre lokaler. Arbeidsinnvandrerne er en viktig ressurs for Norge, som vi må ta bedre vare på. Mange blir utnyttet. Vi ser ofte tilfeller av sosial dumping, og det er viktig med tiltak som kan

Caritas når frem lokalt på en helt unik måte. De når de mest sårbare og utsatte, og har en tilgjengelighet ute i felt som er ganske enestående.

utsatte, og har en tilgjengelighet ute i felt som er ganske enestående.

Det gjorde stort inntrykk på henne å se prester og søstre som var villige til å risikere livene sine for å hjelpe der det trengtes mest. Og reaksjonen på det var klar: –I en slik organisasjon vil jeg også jobbe!

Nå er du der, så hva er nå viktig for deg?

–Det er viktig å fortsette å synliggjøre arbeidet Caritas utfører. Den innsatsen Caritas gjør i verden, også

forebygge dette.

Du er jo selv kommet utenfra til Norge – hva er det viktigste når man kommer som innvandrер?

–Språk, språk, språk. Å lære seg språket er nøkkelen, og å sette seg inn i de kulturelle kodene. Jeg kommer fra Latin-Amerika, som menneskelig sett er et åpnere samfunn enn Norge. I Norge når du ikke alltid mennesker like lett, men når du først gjør det, finner du veldig lojale og gode venner. Ellers var det interessant å komme

fra et veldig klassesdelt samfunn til et land med en så stor grad av sosial likhet, og se at det fungerer, at alle, i hvert fall formelt sett, har de samme mulighetene til skole, utdanning og helse.

Martha Rubiano Skretteberg er selv et utmerket eksempel på en som har klart å knekke både språket og kodene. Hun er velartikulert og veldig fokusert, og alle tilløp til utenomsnakk i løpet av intervjuet dreies raskt tilbake til hovedsaken: Caritas.

Hva er Caritas' fortrinn i forhold til andre hjelpeorganisasjoner?

Fordelene er at vi ikke bare gjør én ting, for eksempel i forhold til katastrofehjelp. Vi er på plass både før, under og etter at krisene har rammet. På den måten sikrer vi kontinuitet og bærekraft i vårt arbeid. I tillegg er våre ansatte hovedsakelig lokale folk. De lokale Caritas-organisasjonenes arbeid koordineres med Caritas både nasjonalt, regionalt og med Caritas Internationalis. De samarbeider også med FN-systemet.

–Caritas' arbeid bygger på tre søyler: fred og forsoning, humanitært arbeid og bistands- og utviklingsarbeid. Caritas' humanitære arbeid kan derfor videreføres i utviklingsarbeidet. Caritas fungerer på ulike nivåer i et samfunn. Det som skjer lokalt, kan bringes opp på nasjonalt og internasjonalt nivå. Det er en viktig dynamikk som gjør oss til en betydelig aktør internasjonalt.

–Det er mye mer å si om dette, blant annet kan vi dra store vekslere på erfaringene vi høster i ulike land. Når det gjelder bekjempelse av vold i lokalsamfunn, for eksempel vold mot kvinner, ser vi ofte at dette har sin bakgrunn i patriarkalske samfunn og at volden forsterkes i konfliktsituasjoner der væpnede illegale grupper opererer. Dette er problemstillinger vi har arbeidet systematisk med i land som Uganda, Honduras og Colombia. Erfaringene derfra kan vi også dra nytte av andre steder.

–Fattigdomsbekjempelse står sentralt i Caritas' arbeid. Kirken står på de fattiges side, og Caritas er ett av Kirkens redskaper på området. Fattigdoms-

bekjempelse og utvikling går hånd i hånd. Caritas er inne på alle nivåer i dette arbeidet, både med å lindre den nøden som finnes, og ved å arbeide mer langsiktig med å bekjempe årsakene til fattigdommen. Det er viktig for oss å øke bevisstheten om dette her i landet og styrke solidariteten med de som trenger det mest.

I Norge, da?

–Det er mange sårbare grupper her også, og Caritas gjør en forskjell. Det viktigste i innenlandsarbeidet er å hjelpe menighetene i deres innsats for flyktninger, innvandrere, barn og eldre. Rundt om i menighetene ser

vi mange ulike initiativer: norskkopplæring, juridisk bistand, leksehjelp, besøkstjeneste – behovene er mange, og det er mulighetene for å hjelpe, også!

Helt til slutt, er det noe du vil tilføye?

Det må være at det er et stort privilegium å begynne og arbeide i en stab med så høyt kvalifiserte og entusiastiske medarbeidere. Og så vil jeg oppfordre alle til å støtte Caritas slik at vi kan hjelpe enda flere!

Deltakelse for utvikling

Caritas' høstaksjon 2011

Send ditt bidrag til Kirkens arbeid for menneskers rett til deltakelse og utvikling til Caritas, kontonummer 8200.01.93433

caritas

Caritas Norge, Postboks 9277 Grønland, 0134 Oslo. Tlf. 23 33 43 60. E-post: caritas@caritas.no. www.caritas.no

Stor åpning av Caritas' informasjons-senter

Av Andreas Dingstad

– Jeg er selv et resultat av arbeidsinnvandring gjennom mine foreldre, så kan man jo diskutere om det har gitt et godt utfall, sa stortingsrepresentant Hadia Tajik (AP) til et humrende publikum i anledning åpningen av Caritas' nye informasjons-senter for arbeidsinnvandrere den 7. september.

Tilstede ved åpningen var blant annet Høyre-leder Erna Solberg, stortingsrepresentant Hadia Tajik, biskop Bernt Eidsvig og leder av den polske klubben i Norge, Edith Stylo.

– **Må møte mennesker der de er.** Hadia Tajik fremhevet at private, ideelle og frivillige initiativer har lange tradisjoner i Norge; mens de tidligere erstattet et ikke-eksisterende offentlig tilbud, fungerer de nå som et viktig supplerende lavterskelstilbud. Ifølge Tajik vil innspill fra organisasjoner som Caritas i fremtiden være viktig i utformingen av den offentlige politikk.

AP-politikeren poengterte også at selv om arbeidsinnvandring er godt for den norske økonomi, er innvandrere allikevel sårbare for sosial dumping.

Supplerende rolle. Høyre-leder Erna Solberg understreket behovet for at frivillige aktører som Kirken fungerer som et supplement til statens rolle i informasjonsformidlingen. Solberg berømmet samtidig Kirken for dens

Ansatte og frivillige på Caritas: Stein-Morten Omre, Isabel Hillestad, Bernt I. Gulbrandsen, Loreta Haring, Philip Amenuku, Martha Rubiano Skretteberg, Kirsten S. Natvig, Dag Albert Bårnes og Edith Stylo.

sosiale engasjement, og påpekte at hun har lagt merke til Kirkens vekst i Norge – blant annet synliggjort gjennom overfylte messer.

Ifølge Solberg er Norge det mest attraktive landet i Norden for arbeidsinnvandrere. Dette stiller nye krav til det offentlige og må blant annet følges opp med økte norskopplæringstilbud til dem som ønsker å bidra til fortsatt vekst i Norge.

Informasjons-senterets kombinasjon av profesjonalitet og frivillighet – og evne til å bruke arbeidsinnvandreres egne erfaringer – er ifølge Høyre-lederen en gledelig utvikling på dette området.

Hjelp til selvhjelp. Senteret er foreløpig et forsøksbasert prosjekt og er avhengig av nye bevilgninger for å sikre en fast drift. I følge prosjektleder Bernt Gulbrandsen i Caritas ønsker man et samarbeid med en rekke ulike instanser og vil også invitere ulike organisasjoner til å holde møter og arrangementer i lokalene.

Gulbrandsen poengterer at mange arbeidsinnvandrere behøver juridisk informasjon og veiledning, men at ikke alle har forberedt seg godt nok før de kommer og derfor kan trenge en realitetorientering stilt overfor livet i et nytt land.

Prosjektet driftes foreløpig av 1,2 stillinger fordelt på fire personer, i tillegg til frivillig innsats.

Biskop Eidsvig påpekte på sin side at Kirken har et positivt forhold til arbeidsinnvandring, og at den finner dynamikk der. Etter at Kirkens sykehusdrift ble nedlagt, har den måttet finne andre troverdige uttrykk for sitt karitative arbeid, påpekte Eidsvig, som samtidig uttrykte glede over den frivillige innsats i et samfunn hvor tid ofte er en mangelvare.

Senteret gir informasjon om

- Bolig – kortvarig og mer langsiktig
- Regler i husleieforhold – hvor søke hjelp
- Arbeid – hvordan bruke NAV, bemanningsbyråer, CV med mer
- Arbeidslivets regler – hvem som kan hjelpe
- Oppholds/arbeidstillatelse/ familie-gjenforening – UDI
- Helsetjenester – regler og hvordan gå fram
- Sosialhjelp – hvor søke hjelp
- Juridisk hjelp – hvem kan bistå
- Hvor lære norsk – offentlige og frivillige organisasjoners tilbud
- Spørsmål knyttet til dokumenter/papirer fra det offentlige
- Norsk kultur og kulturtilbud
- PC for brukere av Infosenteret
- Informasjon på norsk, engelsk, polsk, spansk

Infosenteret ligger i Storgata 38, 1. etasje, inngang Hausmannsgate.

Åpningstider:

tirsdag og torsdag 10.00 – 17.00
onsdag 10.00 – 19.00

Hva ville Gud på Utøya?

Av Hans Fredrik Dahl – professor emeritus i medier og kommunikasjon, UiO

Hvorfor lot Gud dette skje? Hva var meningen med å la Satan stige ned til oss med bombe i bilen og dum-dum-kuler i magasinet?

Ingen kristen kan la være å fundere over dette. Kanskje det ikke føles emosjonelt nødvendig i øyeblikket; det verdslige samfunn har jo tatt godt vare på sorgen. Vi har stått sammen i gråten, klemt hverandre som aldri før, lett mellom tårene etter de samfunnsverdier vi heretter vil leve etter. Men før eller senere må vi spørre etter meningen, Guds mening med å la dette skje.

Vi leser kanskje Jobs bok, men får ikke svar. Satan eksisterer i følge denne gamle jødiske visdomsbok, ondskaper har en plass skaperverket. Men hvilken? Og hvorfor?

Vi leser evangeliene og får vel ikke ordentlig svar der heller. Jesu ord styrker nok troen generelt. Men moderne katastrofer som denne? Hendelser som hører det tredje årtusen til, med Internett, terrorisme, kommunikasjon mellom kontinentene?

Vi er henvist til egne tanker. La meg antyde hvordan de kan gå, uten å pretendere den minste autoritet:

Ekspløsjonen foran regjeringens dør var kan hende en påminnelse til verdens rikeste og beste land (ifølge dets egen selvforståelse) at materiell lykke hviler på en knivsegg. At rikdom kan slå sprekker, at oljelykken er en skjør verdbasis. Et moderne regjeringssystem basert på datastyrt rasjonalitet må i alle fall vokte seg for å tro at det er allmektig. Det skal ikke mer til enn en parkert

varevogn før det ligger i grus. Kanskje dette gir en mening? Ikke ondskaper i handlingen, men hvor lite som skal til før våre regjeringsbygninger bokstavelig talt rystes i grunnvollene?

Enn de kaldblodige mordene på Utøya – de rammet vår beste ungdom, mange av dem gudfryktige, alle engasjerte, slik vi verdsetter at unge mennesker er. Hva kan Gud ha ment med å la dem skyte ned? Hva vil han si til oss med en så ondskapsfull handling?

Ingen kan se svaret i dag. Men alle som tror, må innse at det gis et svar, det er en mening. Vi må ikke henfalle til den meningsløshets-retorikk som griper om seg. Vi må våge å se at det ligger en betydning i disse hendelsene som inngår i Guds plan, må vi ikke?

Dessverre har de offisielle teologene

ikke gitt oss mange holdepunkter. De fleste intervjuer med prester eller biskoper jeg har sett, har ikke nevnt «Gud» med ett ord, enn si hva han kan

Sekvensen føltes dypt meningsfull, som uttrykk for toleranse. Men – forklarte den ondskaperen?

ha ment med dette. Biskop Kvarme sa rett nok en gang at han ville «ta dette til Gud». Men det hørtes nærmest personlig ut. I stedet har teologene lagt vekt på det allmenmenneskelige, det nasjonale, i all den sorg de har rullet opp. Og man kan forstå dem. For én gangs skyld har landets kirker skullet favne alle. Begravelser i TV har vist stappfulle kirker over hele landet. Men bortsett fra det rituelle helt nødvendige, har kirkens kvinner og menn skydd unna det farlige spørsmål om Gud og Guds mening.

I tillegg kommer at kirken har måttet konkurrere med Arbeiderpartiets veldige apparat og statens overlegne, sekulære ritus. Statsministeren har jo gjort det strålende som samlingsmerke. Regjeringen er omfavnet av alle. Nordahl Griegs sanger fungerer som salmer meningsfulle nok. Menneskerett og menneskeverd, sorgarbeidets samlende verdier, er løftet til imponerende høyder.

Og nye høyder også: Den religiøse sekvensen under minneforestillingen i

Oslo Spektrum 29. juli, med Kong Haralds gripende tale, var ikke kristen eller statskirkelig som man kunne vente. I stedet sto representanter for alle de store verdensreligioner, pluss våre hjemlige humanetikere, fram med sine freds- og kjærelighetsbudskap. Det var som de sa: Vi står sammen her, jøder, kristne, hinduer, buddister, kristne og sekularister, og slår tilbake terroristens forsøk på å mane til hat mellom oss! Sekvensen føltes dypt meningsfull, som uttrykk for toleranse. Men – forklarte den ondskaperen?

Våre foreldre og besteforeldre regnet krigen og okkupasjonen i 1940 som den verste hendelse, den største skam og ulykke som kunne ramme landet. I 1945 var det likevel blitt en utbredt mening at krigen hadde vært meningsfull, ja, at den hadde gitt oss en opphøyd, nyskapende krise som brakte en ny moralsk renselse over landet. Det var enda til stortingspresidenten selv, C. J. Hambro, som sa det slik. Nesten ti tusen døde – og likevel meningsfull!

Også den 22. juli vil få sin mening etter hvert, og da i en kontekst som går utenfor sorgen og smerten. Sorgen vil jo for alltid leve med de unge døde, selvfølgelig, og med deres pårørende. Men hva Gud kan ha ment, vil framstå som noe annet.

Kanskje som en påminning om at politikk ikke bare er en uskyldig lek i globaliseringens tid. At engasjement kan ha sin risiko, at det å samles år etter år med statsråder og toppledere i ungdommelig sommersonn, ikke bare påkaller velvilje, men også misunnelse, hat og ondskap.

Det er tenkelig at dette vil framstå som en meningstung erfaring etter hvert, ikke minst i en verden hvor vårt lille land inngår i et stadig tettere, men også mindre forutsigbart, samvirke med andre. Gud tenker globalt. Uendelig, egentlig. Hendingene på Utøya kan få mening i denne kontekst.

Hva betyr det å være tolerant?

Av p. Magnus Nyman

Før midten av 1700-tallet var det få europeere som påberopte seg å være tolerante. Biskopen av Meaux, Jacques-Bénigne Bossuet – velkjent retoriker og kongelig rådgiver – betonte med stolthet i en bok publisert i 1691 at katolisismen var den minst tolerante av alle religioner. En kalvinistisk synode i Leyden noen år senere betvilte denne påstanden og søkte å vise at protestantene anså toleranse som en aldeles avskyelig heresi.

På slutten av 1700-tallet holdt de kalvinistiske pastorene i Genève fremdeles hardt fast på denne intolerante posisjonen, og de var ikke alene. De ulike religiøse retningene i det tidligmoderne Europa syntes å tale med én stemme: Toleransen var en fare for et sivilisert samfunn.

Intoleransens norm

Visst fantes det enkelte unntak. John Locke gir i sitt forsvar av den engelske revolusjonen i 1688 rom for flere enn én konfesjon i et land. Hans *A Letter Concerning Toleration* (1689) ekskluderte dog ganske mange grupperinger: Ateistene var naturligvis ikke til å stole på, hvordan ville den som ikke trodde på et guddommelig vesen, kunne avlegge en troverdig ed? Hvilken fordervet moral fulgte vel ikke fra en mangel på tro? Heller ikke katolikken var verdt toleranse, de var jo lojale mot paven, en fremmed fyrste, og slike folk var femtekolonnister.

Selvsagt fantes det også enkelte land hvor man tidlig hadde en høy grad av toleranse. I øst var det store polske riket lenge påfallende tolerant, i vest fantes Nederlandene. I Polen, med store grup-

per jødiske innbyggere, betydelige protestantiske områder, likeså de russisk-ortodokse grenseområdene i øst, var toleranse eneste politiske mulighet. I Vilnius, for eksempel, hadde de katolske og ortodokse innbyggerne samme rettigheter og plikter; jødene hadde som oftest de samme friheter. Den svenske propaganda mot de farlige polakene og deres fanatiske papisme klinger litt hult når – tross alt – de polske vasakongene var betydelig mer tolerante enn sine lutherske slektninger i Sverige. Men Polen og Nederlandene var altså unntaket fra intoleransens norm.

Det er viktig at vi forstår at også vanlige og såkalte anstendige mennesker i eldre tider lite gjerne ville assosieres med å være tilhengere av toleranse. Biskop Bossuet sies å ha vært godheten selv i sin omgang med protestanter, først og fremst med de mange lutheranere han kjente så godt fra årene i det konfesjonelt blandede Metz. Men toleranse truet med å føre til et *bellum omnium inter omnes* – en alles krig mot alle. Hadde ikke allerede tredveårskrigen bevisst dette? Nå gjaldt det at den enkelte fikk sin verdi gjennom å underkaste seg og aktivt forsvare landets felles regelsystem, som bygget på den sanne tro. Dette var de fleste enige om, uansett religion.

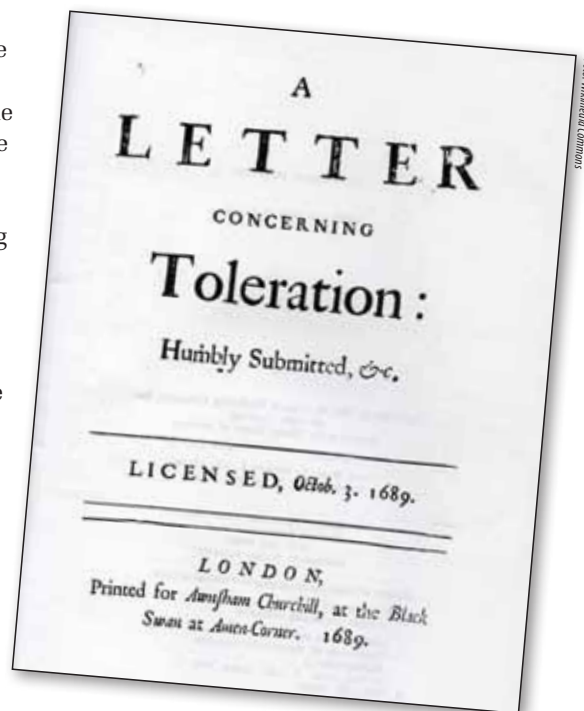
Mennesker i de fleste samfunnsformer gjennom tidene har altså ansett toleranse som en fare, en angriper som, dersom den fikk fotfeste, kunne utvikles til en trussel mot alt det gode landet sto for. Det er med andre ord

Mennesker i de fleste samfunnsformer gjennom tidene har ansett toleranse som en fare.

nødvendig å forsøke å forstå intoleransens logikk. Intoleransen ble av mange sett på som en garanti for at umistelige religiøse, politiske, sosiale og kulturelle verdier kunne beskyttes og overleve. En positiv vurdering av toleranse var altså ikke noe enkelt eller selvsagt.

Tidlig kristen toleranse

Under forfølgelsene i oldkirken var det visse kristne tenkere som utviklet argu-

menter for toleranse. Derfor kunne Tertullian skrive til prokonsul Scapula i et brev i år 212: «*Det er imot religionens natur å påtvinge religion; den må bekreftes spontant og ikke gjennom tvang. De foreskrevne ofre må virkelig utføres frivillig. Visselig skjener du ikke dine egne guder noe dersom du tvinger oss til å ofre: De har absolutt ingen behov for ufrivillige ofre.*»

Da kristendommen fra keiser Konstantins tid, altså fra år 313 og fremover, i stadig større grad ble statsbærende ideologi, ble mye av den tidligere argumentasjonen glemt, selv om toleranseediktet fra Milano (313) ble avsluttet med ordene: «*Det sømmer seg i den tid vi lever, og det fremmer den fred vi nyter i imperiet, at alle våre undersåtter skal være fullkomment fri til å holde seg*

til den guddom de selv har valgt, og at ingen kult berøves sømmelige æresbevisninger.»

Religion som samfunnets lim

Også alle moderne stater begrenser medborgernes frihet. Alt er ikke tillatt. Vi har lover vedrørende ekteskap og samliv, voldsbruk, narkotika og beskyttelse av minoriteter. I de fleste tilfeller er det ikke tillatt å kle seg naken i det

offentlige rom, og i visse land er det ikke lov å dekke seg helt til. Pedofili og andre seksuelle perversjoner straffes. De fleste er nok enige i at politiske voldelige grupperinger kan og bør forbys. Selv i det mest tolerante parti er ikke alt tillatt – dersom jeg avviker fra partilinjene, risikerer jeg eksklusjon. Alt er ikke tillatt i en kirke, se bare på Troskongregasjonens inngripen mot frittalende teologer. Vi er nok enige i at vi trenger grenser, men vi er ikke alltid enige om hvor grensene skal settes.

En antitolerant holdning, først og fremst mot religiøse avvikere, var altså nærmest en overrideologi. Religionen var limet som skulle skape en plattform for en fungerende statsdannelse, nesten slik vi i dag tenker oss at demokratiet har en lignende funksjon. Angrep på demokratiet i dag utløser reaksjoner som minner om datidens reaksjoner mot angrep på landets offisielle tro. Logikken er den samme, formålet det samme.

I tillegg kunne relativismen anses som toleransens venn og slektning. Gjennom å tolerere alle mulige trosretninger avslører jeg min (bevisste eller ubevisste) relativisme – alt duger, det er ikke noe som er sannere enn noe annet. Katolikker i eldre tider kunne spørre: Er det ikke rimelig at vi katolikker har så stor trosfrihet som mulig i ikke-katolske land, mens protestanter (og andre minoriteter) får en begrenset frihet i katolske land, der jo den sanne tro råder? Slik kunne jøder tolereres til og med i pavens Roma, men i spesielle ghettoer og som gjenstand for stadige omvendelsesforsøk. I Norden hadde vi frem til nylig – og med samme argumentasjon – restriksjoner som gjalt katolikker, jøder og andre «fremmedelementer».

Pave Pius IX kunne en gang si: «Paven ønsker visselig samvittighetsfrihet i Sverige og Russland for at katolikker ikke skal lide, men han ønsker det ikke i prinsippet.»

Dignitatis Humanae

I den katolske historie skjedde det mot slutten av 1965 noe nytt gjennom Annet vatikankonsils deklarasjon om religionsfrihet, *Dignitatis Humanae*. Dokumentet, som bygget på den amerikanske jesuitten John Courtney Murrays tekster, om enn med flere

endringer, ble til slutt godkjent – etter mange debatter – av en stor majoritet av konsilfedrene. Hver tiende biskop var imidlertid imot skrevet, selv ved den endelige avstemmingen.

Pater Murrays grunntanke var at det var Den katolske kirkes betoning av skillet mellom stat og Kirke, den lange kampen for Kirkens frihet – *libertas ecclesiae* – som ledet frem til den moderne stat, med maktfordeling, med uavhengige instanser, og med – som i USA – mange religiøse grupperinger i samvirke med staten. Religionsfrihet var, mente han, rett forstått ikke noe ukatolsk, men et viktig resultat av den århundrelange kampen for Kirkens frihet.

Debatten har fortsatt, ikke minst fordi ulike konsilmotstandere – kanskje først og fremst SSPX – hevdet at *Dignitatis*

revolusjonen ble opphøyet til sekulær helligdom hvor man blasfemisk hyllet Det høyeste vesen. De harde ord som pavene rettet mot liberalisme, demokrati og religionsfrihet, blir mer forståelig ut fra denne undertrykkende kontekst. Pius IX kjente ikke til de nye og i forhold til religionen positive strømningene som samtidig smått om senn utviklet seg, ikke minst på anglosaksisk mark. Toleranse i denne nye kontekst var ikke det samme som religionsfiendtlighet, ei heller var toleransen relativistisk i sin natur. Alle religiøse overbevisninger er ikke nødvendigvis sanne, ei heller er alle beslutninger som tas på demokratisk vis, alltid riktige – folkeflertallets vilje er ikke det samme som *vox dei*.

Kritikerne av *Dignitatis Humanae* begår nok ytterligere en feil. De er sjelden gode historikere, men idealiserer gjerne

Den intolerante forsvarer i våre dager ikke samfunnets felles plattform, men utviser i stedet fanatikerens manglende vilje til å gå i dialog.

Humanae relativiserer den katolske tro og at teksten kan oppfattes som om den stiller spørsmål ved tidligere uttalelser fra magisteriet, ikke minst Pius IXs *Syllabus errorum* og *Quanta Cura* (begge fra 1864). Men allerede i Pius' tid hevdet mange ledende teologer at man må skille mellom tenkte idealtilstander (siden den katolske tro skulle omfattes av alle) og vår virkelige verden (som nå i enda større grad er en verden med mangfold). I denne er vi nødt til å leve sammen, og respekt for og dialog med «den andre» er ikke det samme som likegyldighet. Tvert imot krever dette fasthet, kjærlighet til egen tradisjon, vilje til ærlige samtaler og en respekt for samvittigheten, for individets vei – *deo volente* – mot sannheten.

Man kan også med rette fremholde at det tidligere magisteriets fordømmelse av «det moderne» var ment å markere avstandstagen fra kirkefiendtlige grupper som ville – i den franske revolusjonens ånd – oppløse Den katolske kirke. Glem ikke at to påfølgende paver var fengslet av den franske statsledelsen rundt århundreskiftet 1800, at ordnede mange steder var forbudt eller undertrykket, jesuittordenen oppløst, Kirken forfulgt og at Notre Dame i Paris etter

tidligere generasjoners statskirkesystem, forgyller de nære båndene mellom kirken, folket og kronen, ofte blinde for den kyniske utnyttelsen av religionen for politiske formål som ikke sjelden preget Kirkens relasjon til staten. Kampen mellom pave og keiser glemmes, og man presenterer en drømt harmoni i kontrast til den moderne tids påståtte relativistiske forfall.

Assisi

Også de møtene med representanter for verdensreligionene som Johannes Paul II innbød til – det første fant sted i Assisi i 1986 – har vært gjenstand for kritikk. Ettersom pavens initiativ vakte motstand allerede før det første møtet, søkte man å utforme bønnestunder og andakter på en måte som ikke kunne oppfattes som synkretisme. Representantene for de ulike religionene var først samlet separat og ba for fred i henhold til sin religiøse tradisjon. Deretter hadde man en felles samling i Frans av Assisi-basilikaen, hvor hver gruppe i de andres nærvær leste sine egne tekster og bønner for fred. Dette kalles med riktige teologiske formuleringer å «ikke be sammen, men være sammen for å be». Kanskje er det ikke psyko-

logisk mulig å håndtere noe så intimt som bønner på en så tørr og akademisk måte, og etter det første møtet har man blitt mer forsiktig.

Pendelen synes nå å ha svingt til den andre siden – det er fremholdt at kristne og ikke-kristne strengt tatt ikke kan be sammen. Fra ortodokst hold har man sågar påstått at det ikke er noe selvsagt å be sammen med andre kristne. Den nåværende pave Benedikt XVI har vært nøye med å fremholde at dialogen ikke handler om å be sammen, bønner må skje adskilt og i full respekt for egen trosoppfatning – det sentrale er at representanter for verdens religioner samles med en vilje til dialog, respekt og forståelse. Lignende tanker ble formulert allerede av Johannes Paul II da han ved det første Assisi-møtet fremholdt: «*Tross alle forskjeller mellom oss, sitter vi sammen rundt dette bord, forenet av vårt engasjement for freden. Dette engasjement, som er født ut fra en sann religiøs følelse, er sikkert hva Gud forventer av oss. Dette er det verden søker etter hos religiøse menn og kvinner. Dette engasjementet er det håp vi må tilby akkurat nå.*»

Toleranse er ikke likegyldighet

Toleransen har grenser. Den katolske kirke har som oppgave å forsvare livet – dets begynnelse, dets slutt – og alltid være et talerør for menneskets verdighet, mot forenklinger, mot alle former for rasisme, mot forakt for svakhet og mot de forvrengninger i vår moderne verden som søker å døyve Guds stemme. Å våge å tale når andre tier er ikke alltid bekvemt, men nødvendig. I denne oppgaven inngår også selvkritikk overfor egen insititusjon, overfor Kirkens manglende evne til å håndtere de store pedofilskandalene i vår tid, likesom hennes forfølgelse av religiøse minoriteter i tidligere tider.

Vi er i dag enige om at toleranse ikke betyr betyr likegyldighet eller apati. Hensikten med toleranse er å beskytte minoriteter og tilby et åpent og respektfullt samtaleklima, noe som ikke hindrer Kirken fra å håpe prinsipielt at samtalen etter hvert leder deltagerne til den fulle sannheten. En slik oppfatning av er ikke i strid med toleransetanken slik den forstås av teologene.

Visst kan det moderne demokrati kritiseres, visst har alle samfunn svakheter, men fanatismen og fundamentalismen er ikke svaret på det pluralistiske eventyr. Den intolerante forsvarer i våre dager ikke samfunnets felles plattform, men utviser i stedet fanatikerens manglende vilje til å gå i dialog. Vi har jo helt nylig på Utøya sett konsekvensene av en slik ideologi, denne totale likegyldighet overfor livet, denne skremmende mangel på respekt for for det felles beste.

Benedikt XVI får det siste ordet:

«*Dialog er uunnværlig dersom det skal være mulig å finne løsninger på de skadelige konfliktene og spenningene som skaper så mye vondt i våre samfunn. Kun gjennom dialog er det håp om at verden skal kunne bli et sted for fred og forbrødring. Det er en plikt for ethvert menneske av god vilje, og særskilt for enhver troende, å hjelpe til å bygge et fredelig samfunn og å overvinne enhver fristelse til å propagandere for konfrontasjon og aggresjon mellom kulturer og etniske grupper.*»

Kilder:

- Olle Brandt, «Religionernas möte i Assisi», *Signum*, 2002 nr. 2
- Kenneth C. Davis, «America's True History of Religious Tolerance», *Smithsonian magazine*, October 2010
- Henry Kamen, *The Rise of Toleration* (New York, 1967)
- Elisabeth Labrousse, «Religious Toleration», *Dictionary of the History of Ideas III* (New York 1977)
- Joseph Lecler, *Histoire de la tolérance au siècle de la Réforme I-II* (Paris, 1955)
- Message of His Holiness Pope Benedic XVI on the occasion of the Conference Peace and Tolerance II Dialogue and Cooperation in Southeast Europe, the Caucasus and Central Asia Istanbul, Turkey, 7.-9. november 2005
- Magnus Nyman, Press mot friheten: Opinionsbildning i de svenska tidningarna och åsiktsbrytningar om minoriteter 1772–1786 (1988)
- Anders Piltz, «Tolerant eller bara likgiltig? Om toleransens grund», *Signum*, 2003 nr. 6
- Werner Post, «Tolerance», *Encyclopedia of Theology: A Concise Sacramentum Mundi* (1975)
- Robert Paul Wolff, «Bortom toleransen», *Kritik av den rena toleransen* (Stockholm, 1968)
- Katrin Åmell, «Assisi-mötet tio år efteråt», *Signum*, 1997 nr. 1

Sitatene i teksten er mine egne oversettelser.

Foto: Birgit Alken-Byse

P. Magnus Nyman er professor i idéhistorie ved Universitetet i Uppsala, prefekt/vise- rektor ved det

katolsk presteseminaret i Uppsala samt rektor for Sankt Ilians katolske kirke i Enköping (www.sanktilian.nu). Han disputerte i 1988 med en avhandling om toleransedebatter i Sverige på 1700-tallet og har skrevet *Förlorarnas historia* (andre opplag 2002), som behandler katolikkenes stilling under reformasjonen i Sverige.

KATOLSK AKADEMI

TEOLOGI • FILOSOFI • KULTUR • SAMFUNN

HØSTEN 2011

Fredag 2. desember kl. 17.00–21.00

Adventsretrett

Meditasjon over de store Å-antifonene og adventsliturgien

Retrettleder. Sr. Anne-Lise Strøm, fra Lunden Kloster, Oslo

Lørdag 3. desember kl. 11.00–15.00

Forholdet mellom åpenbaring og historie i Joseph Ratzingers teologi – og hva dette har å si for hans syn på tradisjon.

Med Maria Junttila Sammut, Det teologiske Menighetsfakultet

Alle seminarer og retretter finner sted i Mariagården Akersveien 16, Oslo
Påmelding: akademi@katolsk.no
Pris: Retrett kr 100,- Seminar kr 50

Nye katolske studiemuligheter

Oslo katolske bispedømme ønsker å satse på utdanning og har i samarbeid med Det teologiske Menighetsfakultet (MF) utarbeidet flere tilbud. MF tilbyr en komplett lærerutdanning inkludert praktisk-pedagogisk utdanning, som gir undervisningskompetanse i RLE og samfunnsfag. Nytt i 2012 er et spesialdesignet deltidsstudium over tre år som gir en grunnleggende innføring i katolsk kristendom.

Programmet legger opp til at man tar 15 studiepoeng hvert semester (halv progresjon). Undervisningen i dette innføringsstudiet legges i tilknytning til helger og passer derfor i kombinasjon med jobb.

Deltidsstudier

Det nye innføringsstudiet er et samarbeidsprosjekt mellom Oslo katolske bispedømme MF. Programmet er utarbeidet for å gi teologisk kompetanse til personer som enten ønsker å gjøre en særskilt tjeneste i Kirken (katekeselærere, konfirmantlærere, ungdomsledere, barnarbeidere, kirkelige assistenter, sakristaner osv.) eller til andre som ønsker en fordypning i teologi med tanke på eget liv og egen tro. Kandidater for det permanente diakonat, samt ordenssøstre i formasjon, vil delta i programmet.

Programmet gir undervisningskompetanse til skolefaget ved de katolske skoler i kristendomskunnskap. Det kan også inngå som en del av en kompetanse med sikte på å undervise i RLE-faget i den offentlige skolen. Emnene kan også inngå i oppbygningen av ulike bachelorgrader ved MF (normalt bachelor i teologi eller bachelor i religion, kultur og samfunn), eller kan brukes inn i programmer ved andre

studiesteder. Det er også mulig å ta enkelttemner i programmet uten å være tatt opp til hele programmet.

Fulltidsstudier

For unge mennesker som ønsker å skaffe seg en meningsfull utdanning, vil jeg anbefale et fulltidsstudium som gir en lærerutdanning: lektorprogrammet (5 år) som gir undervisningskompetanse i RLE og samfunnsfag, og inneholder PPU (praktisk pedagogisk utdanning) og en mastergrad i kristendom. Noen av emnene kan etter avtale byttes ut med katolske emner, slik at man både får undervisningskompetanse i RLE og i det katolske skolefaget Kristendomskunnskap – eller man kan ta bare deler av dette. Både Kirken og samfunnet for øvrig trenger gode lærere.

Helene Lund

www.mf.no/katolsk
teologi@mf.no

KATOLSKE STUDIER 2012

For studier våren 2012 er søknadsfrist 1. desember 2011. For nærmere informasjon om studier og opptak, se mf.no/katolsk. Ta kontakt med studieveileder dersom du har spørsmål: teologi@mf.no eller tlf: 22 59 05 00

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSFAKULTET

Lansering av: Innføringsstudier i katolsk kristendom

I januar 2012 tilbys et deltidsstudium over 3 år som gir en grunnleggende innføring i katolsk kristendom (90 stp). Programmet gir teologisk kompetanse til personer som gjør en særskilt tjeneste i kirken, som f.eks. katekeselærere, konfirmantlærere, ungdomsledere, barnarbeidere, kirkelige assistenter, sakristaner osv. Studiet gir undervisningskompetanse i Kristendomskunnskap ved de katolske skolene.

Innføring i systematisk teologi TEOL 1460

Innføringsstudiets første emne gir innsikt i tre av den systematiske teologis hovedområder, dogmatikk, moralteologi og fundamentalteologi, samt konfesjonskunnskap (kjennskap til ulike kristne kirkesamfunn). Tid og sted: 4 samlinger (fredag/lørdag) på MF.

Sosiallære TEOL 5465/2465

Sosiallære skal føre frem til kunnskap om Den katolske kirkes forståelse av menneskets forhold til samfunn og politikk, og kirkens sosiale og politiske oppdrag. Emnet gir faglig grunnlag for å forstå sosiallære i praksis: Kirkens innsats for fred, menneskerettigheter, mot fattigdom og for en bedret økologi. Tid og sted: En studieuke legges til Roma i uke 17, og noe undervisning gis i forkant på MF.

Thomas Aquinas og hans idéverden FIL 2062

I samarbeid med Newmaninstituttet i Uppsala tilbyr MF et emne om Thomas Aquinas (1225 - 1274) som er blant de største tenkere i vestlig historie. Men hvem var Thomas Aquinas og hva var de sentrale ideer i hans tenkning? I kurset behandles tema som: Thomas tenkning om tro og fornuft, det religiøse språket, det ondes problem, naturlige lover, menneskesyn og senere thomistisk tradisjon. Tid og sted: To helger utenfor Göteborg i henholdsvis januar og mars, og noe undervisning over internett.

Fra rottweiler til førerhund?

Av Andreas Dingstad,
redaktør katolsk.no

«Dialog er ikke tilfeldig prat, men har som målsetting å overbevise og oppdage sannheten. Hvis ikke, er den verdiløs.»

Joseph Ratzinger, *Interreligious Dialogue and Jewish-Christian Relations*

Datoen er 30. november 2006. Stedet er Den blå moské i Istanbul. Pave Benedikt XVI står side om side med imam Mustafa Cagrici, Istanbuls øverste religiøse leder. Etter å ha gjennomført en standard turistomvisning i Hagia Sophia – Østkirkens tidligere stolthet, nå museum – stanser de to religiøse lederne opp i moskeen for ett minutt stillhet og bønn, dog ikke felles. Benedikts lepper beveger seg så vidt, men det er umulig å se hva paven sier.

Øyeblikket var til å ta og føle på, og journalistene var naturlig nok i ekstase etterpå. Profesjonelle munnavlesere forsøkte febrilsk å tolke pavens munnbevegelser. Ba han? Og i tilfelle hva? Eller resiterte han kanskje handlelisten for å få tiden til å gå?

Paven selv var ordknapp. – Takk for denne bønnens stund, sa han i etterkant.

Situasjonens kompleksitet kan ikke overvurderes. Året før hadde den kristne verdens mest kjente mann – dog ufrivillig – nærmest satt den muslimske verden i brann med sin berømte Regensburg-forelesning, en tale som, sammen med hendelsene den 11. september, kan sies å ha kickstartet det nye fokuset på dialog med den islamske verden.

Men interreligiøs dialog har det med å sette sinnene i kok også internt i den katolske verden – tenk typen «topp-3» kontroversielle spørsmål som engasjerer både liberale og konservative strømninger i Kirken (leserne får ha meg tilgitt de tabloide merkelappene).

Men hva er egentlig Benedikt XVIIs målsetting, og hvordan kommer vi dit?

**Joseph kardinal Ratzinger:
Fra rottweiler til førerhund?**

Som leder av Troskongregasjonen var kardinal Ratzinger i 1986 en av de få toppene fra Vatikanet som ikke deltok på det første Assisi-møtet – et arrangement han senere kalte «et knefall for den relativismen som benekter selve meningen med sannheten».

Mange ble derfor overrasket da det i januar i år ble kjent at Benedikt XVI skulle reise til Assisi som pilegrim «for å minnes den historiske gesten fra min forgjenger, og for høytidelig å fornye forpliktelsen fra troende fra alle religioner til å leve ut sin tro som en tjeneste for freden».

Har Joseph Ratzinger som Benedikt XVI foretatt en dramatisk 180-graders snuoperasjon, eller er det mulig å oppdage en rød tråd mellom begge periodene?

Regensburg, fem år etter

La oss vende tilbake til Benedikts forelesning i Regensburg, som skribenten Samuel Gregg fra *Acton Institute* nylig kalte «et av dette århundrets mest vesentlige taler». Hvorfor?

Regensburg minnet verden på at spørsmålet om hvorvidt Guds natur i sitt vesen er *Logos* ([guddommelig] fornuft) eller *Voluntas* ([ren] vilje), fremdeles er svært viktig, argumenterer Gregg.

I kjølvannet av Regensburg ble det forutsigbart nok i overkant mye fokus på islam. Men paven henvendte seg her vel så mye til den vestlige verden som – i likhet med den muslimske – opplever en indre krise som reduserer [troen] til «subjektive meninger, naturlig fornuft til det rent målbare og kjærlighet til sentimental humanisme», skriver Gregg.

Fornuften må altså spille en korrigerende rolle overfor religionen, og det ut ifra en kristen tanke om at Gud i sitt vesen er *fornuftig*. Den hellige far berørte problematikken da han i Tyskland omtalte den globalt ekspanderende lavkirkelige bevegelse som en form for kristendom med «lite institusjonell dybde, lite rasjonalitet og enda mindre dogmatisk innhold, og med lite stabilitet».

Dette perspektivet er altså ikke bare aktuelt i møte med islam, men i den store samtalen med alle verdens religioner. For i Regensburg ga Benedikt verden et «interreligiøst og økumenisk vokabular hvor muslimer, jøder, kristne og tilhengere av andre verdensreligioner kan møtes til en genuin konversasjon», skriver George Weigel i boken *Faith, Reason, and the War Against Jihadism: A Call to Action*.

Og om man møtte noen ubehageligheter på veien, så var det definitivt verdt det. En av fruktene åpenbarte seg da 138 muslimske intellektuelle i 2007 sendte brev til pave Benedikt XVI med

**Det er denne typen kulturelle allianser
– i stedet for å henge seg opp i teologiske
fokuserer på det som forener enn det som**

tittelen «A Common Word», hvor en ny æra av dialog basert på felles teologisk grunn ble etterlyst. En av initiativtagerne var prins Ghazi Ibn Talal, president for det velrenommerte kongelige jordanske islam-instituttet *Aal al-Bayt*. Ghazi, som for øvrig har meldt sin ankomst til Assisi, er fetter av kong Abdallah II av Jordan Denne kongefamilien påberoper seg for øvrig å være direkte etterkommere av Muhammed selv.

Men det er gjennom instituttet *Aal al-Bayt* at prins Ghazi de senere årene har fremstått som det *Vatican Insider* kaller for «filosofi-prinsen» – gjennom sin engelske utdannelse innen litteratur og filosofi representerer han den type muslimsk dialogpartner Benedikt XVI ønsker. Prinsen har også gjennom FN tatt initiativ til en global, interreligiøs fredsuke som skal feires hvert år i februar.

«Det er ikke mulig å vende det annet kinn til dersom du er død.»

Et globalt perspektiv på interreligiøs dialog.

Mens det store spørsmålet etter Det annet vatikankonsil var hvordan katolisismen kan reformeres til å gi rom for et positivt syn på andre, så er spørsmålet i det 21. århundre hvordan andre religioner – og de samfunn de bygger – kan reformeres til å gi rom for kristendommen. (John Allen: The future church. How ten trends are revolutionizing the Catholic Church)

Det vil være umulig å vurdere trendene innen dialogens verden dersom vi ikke hever blikket og ser på hva som rører seg i hele den globale kirke. Mens kirken i Vesten ofte henfaller til *ad intra*-debatter om nyanser innen liturgi og kirkepolitikk, er det i Afrika og Asia et større fokus på *ad extra*-kommunikasjon med den omsluttende verden.

Et relevant bakteppe er den ferske undersøkelsen «*Rising Restrictions on Religion*» fra amerikanske Pew Re-

nedikt søker, en allianse som spissfindigheter – snarere skiller.

search Center. Resultatene herfra er dystre lesning: Vold og diskriminering grunnet religiøs tilhørighet er på fremmarsj i hele verden, og kristne har den tvilsomme ære å lede statistikken. 130 land rapporteres å ha begått overgrep mot kristne i perioden 2006–2009, mens overgrep mot muslimer rapporteres fra 117 land. Trakassering og vold basert på religiøs tilhørighet – både på individuelt og institusjonelt plan – er dessuten mest utbredt i Midtøsten og Nord-Afrika, heter det i rapporten.

Et konkret afrikansk eksempel fra nevnte Allens bok:

Det felleskristne rådet i Nigeria er en økumenisk sammenslutning som også Den katolske kirke er en del av. Organisasjonen ble dannet som et slags selvforsvarstiltak i kjølvannet av islamske fundamentalisters voldskampanjer sent på 70-tallet. Dets generalsekretær, S. L. S. Salifu, ble i 2007 spurt om

organisasjonens noe kamplystne ånd harmonerer med Jesu bud om å vende det annet kinn til.

– Selvsagt gjør den det. Du kan ikke vende det annet kinn til dersom du er død, var det lakoniske svaret.

Kirken i Afrika og Asia bærer ikke på den samme historiske byrde som Kirken i Vesten, og er derfor «mindre tilbøyelig til å gå på nåler rundt andres sensitive anliggender, siden de ikke føler seg ansvarlige for å ha skapt disse sensitive anliggende i utgangspunktet», skriver Allen, som utpeker Nigeria – på godt og vondt – som ett av det 21. århundrets referansepunkter for den katolsk-muslimske dialog.

Tilbake til Assisi

27. oktober er det igjen klart for Assisi-møte, 25 år siden pave Johannes Paul II første gang samlet religiøse ledere i den verdensberømte middelalderbyen.

Så hva med dem som allikevel uttrykker bekymring for at det tredje Assisi-møtet skal henfalle til relativisme og synkretisme? I et privat brev fra Den hellige far til den lutherske presten og professoren Peter Beyerhaus – brevet er nylig lekket på internett – skriver Benedikt at han vurderer det som hensiktsmessig selv å delta, for å kunne påvirke profilen på arrangementet. I brevet presiseres det i tillegg at han vil «gjøre alt for at det blir umulig å foreta en synkretistisk og relativistisk tolkning av arrangementet».

Den indrekirkelige kritikken mot Assisi har hovedsakelig handlet om beskyldninger om synkretisme. Johannes Paul IIs intensjon var imidlertid å samle religiøse ledere til innsats for fred i en spent politisk situasjon under den kalde krigens siste fase. Det er denne intensjonen Benedikt ønsker å ivareta i en historisk situasjon hvor verden har minst like stort behov for religiøse menneskers fredsengasjement.

For hva ønsker egentlig Benedikt XVI å oppnå med Assisi? Noe av svaret kan vi kanskje få dersom vi går tilbake til pavens tradisjonelle juletale til den romerske kurie i 2006, hvor han snakket om nødvendigheten av å anerkjenne de gode og positive fruktene av blant annet opplysningstiden:

– På den ene siden må vi opponere mot det positivistiske diktators resonnement som ekskluderer Gud fra samfunnslivet og offentligheten, og med dette frarøver mennesket dets spesifikke bedømmingskriterium.

– På den annen side er det nødvendig å ønske velkommen de ekte bragder fra opplysningstidens tankegang – menneskerettigheter, og spesielt religionsfriheten og dets utøvelse, og anerkjenne disse som elementer som også er essensielle for religioners autensitet.

– Akkurat som det i kristne samfunn har vært gjort inngående undersøkelser rundt den rette trosholdning vedrørende disse temaer – en undersøkelse som aldri definitivt vil bli avsluttet – står også den islamske verden, med sine egne tradisjoner, overfor den store oppgaven med å finne de passende løsninger i dette henseende, heter det.

Under sin nylige tysklandstur så Benedikt frem mot Assisi da han under et interreligiøst møte gjentok at troende har et spesielt ansvar for å bygge en bedre verden, samt behovet for «å vokse i dialog og gjensidig aktelse».

Med Samuel Huntingtons berømte tese om «sivilisasjonenes sammenstøt» i bakhodet er denne dialogen viktigere enn noen gang. Religionene kan spille en svært viktig rolle dersom man kan enes om et sett av felles interesser og retningslinjer. Å fremheve religionenes positive samfunnsbidrag, samt kampen mot abort og forsvaret av den tradisjonelle familie og menneskeverdet, er noen av fellesnevnerne.

Det er denne typen kulturelle allianser Benedikt søker, en allianse som – i stedet for å henge seg opp i teologiske spissfindigheter – snarere fokuserer på det som forener enn det som skiller. Å finne det rette balansepunktet her, samt å sikre en global sammenslutning bestående av alle mennesker av god vilje, er Assisi-møtets store utfordring og potensial. Noen bedre mann enn Benedikt XVI til å lede an, skal man lete lenge etter.

Legkarmelitter i Bergen

Det er etter hvert blitt ganske mange ulike legordener representert i menighetene i Den katolske kirke i Norge. Foreløpig siste skudd på stammen er sekularkarmelittene, som har hatt en aktiv gruppe i Bergen i noen år. Den er nå formelt konstituert. Preses er Gro Inger Rasmussen, som kan kontaktes på gro.rasmussen@getmail.no/976 56 923. En oversikt over legordener i Norge finnes på www.katolsk.no/organisasjon/norge/ordener.

St. Olav

Feiring av 150-års kirkejubiläum i Tromsø

Foto: J. Frimmenhøi

Søndag den 28. august feiret Vår Frue menighet i Tromsø 150-års kirkejubiläum. Vår Frue kirke stod ferdig bygget i slutten av 1860 og ble vigslert den 2. februar 1861. Jubileet ble innledet med pontifikal høymesse for en fullsatt kirke. Hovedcelebrant var biskop Berislav Grgič, som i sin preken ga et tilbakeblikk på Vår Frue kirkes historie.

Etter messen hadde menighetsrådet invitert til pølsefest og kirkekaffe. Sognepresten, pater Mirosław Ksiazek (Mirek), hadde hengt opp en kopi av det første kjente fotografi av Vår Frue kirke, og hadde i tillegg laget en serie av portretter over stiftets overhyrder gjennom de siste 100 år. Pater Mirosław hadde også laget en poster med bilder og tekst over sentrale begivenheter fra kirkebyggets historie siden Nordpolmisjonens dager og fram til vår egen tid. Et bilde fra bybrannen i 1969, hvor prestegården ble flammens bytte – men hvor kirkebygget ble spart etter en heltmodig innsats av brannvesenet og siviltforsvaret – var tatt med.

Dagen var preget av fest og glede. Flere av barna viste en dans, sammen med søster Katarina, menighetsrådsleder Karin Bjølgerud og andre voksne i menigheten.

Melding fra Tromsø stift/St. Olav

Altervigsling i Arendal

Foto: Janet Skovhuk

St. Franciskus Xaverius menighet i Arendal fyller 100 år i år. Hovedmarkeringen skjer i november, men en viktig milepæl ble også passert lørdag 3. september. Da kunne biskop Bernt Eidsvig vigsle kirkens nye alter under sin visitas i menigheten.

Alteret er laget av Fevik Steinindustri, og ble finansiert av menighetens filipinske gruppe, St. Jude Chaplaincy (se foto), som har samlet inn penger til formålet i flere år. Alterrelikviene ble donert av bispedømmet.

På bildet ser man også at kirken har fått nye kirkebenker i jubileumsåret. Pengene til disse er samlet inn av damene i St. Birgitta-foreningen. Benkene er produsert av firmaet Gohly i Borki Wielkie i Polen.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 6. september 2011

NUKs Landsmøte 2011

Foto: Christian Falkenberg

9.–11. september avholdt Norges Unge Katolikker (NUK) sitt årlige Landsmøte på Mariaholm. Landsmøtet (LM) er organisasjonens høyeste organ, som tar beslutninger for hvordan NUK skal drives fremover og bl.a. velger nytt

styre (AUV) og adventsaksjonstema. I år lå forholdene virkelig til rette for en demokratisk prosess, med hele 86 representanter fra lokallag, utvalg og andre instanser. Det var også to lederkandidater i år (dette er høyst uvanlig). Etter litt «grilling» fra salen ble Kristine Gran Martinsen valgt til ny leder. (Se også *Nytt om navn*).

Ungdommen viste mye engasjement rundt valget av neste års adventsaksjonstema, og etter en god diskusjon stemte de frem prosjektet «Sri Lanka er vårt hjem – Rettferdighet for internt fordrevne på Sri Lanka». LM gjorde også noen vedtektsendringer og har nå bestemt at antall faste Landsstyremøter reduseres fra tre til to i året og at overlappingsperioden mellom gamle og nye AUV skal fjernes. På helgen fikk LM også en offisiell rapport fra turen til Verdensungdomsdagene i Madrid, og NUKs nye websider (nuk.no) ble lansert.

Kristina Elizabeth Voigt

Vietnamesiske biskoper besøkte Norge

Foto: Tho Nguyen

Biskop Mikael Hoang Duc Oang av Kontum og biskop Matteus Nguyen Van Khoi av Qui Nhon besøkte den 19.–22. september Norge. Biskopene, som var invitert til bispedømmet Besançon i Frankrike i anledning jubileet for den hellige Etienne-Théodore Cuenot, fransk martyr i Vietnam, benyttet anledning til å legge inn et besøk også her i landet. De to hadde et tett program med besøk i menighetene på Hønefoss, Lillestrøm og Tønsberg. Det vietnamesiske pastoralsenter i Oslo og søstrene av Det hellige kors på Eikeli og Hønefoss, i tillegg til sightseeing i Oslo. Tirsdag 20. september feiret biskopene messen i St. Magnus kirke på Lillestrøm med påfølgende stor fest i menighetens lokaler.

mucvu.no/St. Olav

Oslo: St. Olav domkirke får ny trapp

Foto: Hentere/Bygges/Oslo-Kirke

St. Olav domkirke i Oslo må være en av Norges mest brukte kirker, og med den høye aktiviteten følger et betydelig behov for vedlikehold og oppussing. På forsommeren ble det byttet og festet en del mursten i kledningen, og foreløpig siste prosjekt er rehabilitering av kirketrappen.

Det har lenge vært et problem at stene i trappen forskyver seg på grunn av ustabile grunnforhold. Nå er stene fjernet og nye fundamenter støpt. Siden de eksisterende stenene i trappen er ujevne på undersiden, vil det bli lagt ny sten. Det blir også varmekabler under deler av trappen, noe som nok vil bli lagt merke til kommende vinter. Arbeidet startet opp 15. august og er sannsynligvis i mål når dette leses.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 2. september 2011

Oslo: St. Hallvard menighet kjøper kirketomt på Mortensrud

Den katolske kirken i Oslo fortsetter å vokse. Oslo-menighetene St. Olav og St. Hallvard har pr. dags dato rundt 25 000 medlemmer, og behovet for et nytt avlastende kirkebygg har lenge vært prekært. Nå kjøper St. Hallvard menighet en 8,2 mål stor tomt på Mortensrud. Eiendommen skal brukes til oppføringen av et nytt kirkebygg til det som blir nye St. Martin menighet.

I St. Hallvards menighetsblad *Hallvardsvaka* kan man lese:

St. Martin menighet (som biskop Bernt Eidsvig har bestemt at den nye menigheten skal hete), vil dekke Oslo Sørøst, hvor det ventes stor boligbygging i årene som kommer. På Gjensrud/Stensrud planlegges det opptil 9000 boliger. Med et betydelig innslag av katolik-

ker ser man derfor at menigheten vil komme til å vokse.

St. Martin er planlagt med opptil 600 sitteplasser, og blir da stor nok til å kunne brukes til konfirmasjon og andre store kirkelige handlinger i bispedømmet.

Tomten – som kjøpes fra OBOS for seks millioner kroner – er et fredet gårdsanlegg. Her vil man kunne bygge en to etasjers kirke på stedet der det tidligere sto en låve, som brant ned i 2005. På tomten finnes det også et våningshus som pr. i dag er på utleie til Røde Kors.

Den endelige reguleringen ventes allikevel ikke avklart før tidligst sommeren 2012. Her gjenstår det blant annet å oppfylle de kommunale parkeringsreglene, som i praksis betyr krav om 10 % parkeringsplasser av antall sitteplasser, dvs. hele 60 parkeringsplasser.

Det nye kirkebygget ventes å koste rundt 30 millioner kroner. Du kan bidra med gaver via <https://donasjoner.no/okb/>.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 13. september 2011

Oslo: Byggearbeider i St. Hallvard kirke

St. Hallvard kirke på Enerhaugen i Oslo er ikke bare sognekirke for Norges største katolske menighet, men også et arkitektonisk monument. Menigheten har derfor vært i løpende dialog med Byantikvaren i Oslo under planleggingen og gjennomføringen av en serie oppgraderinger. Disse har vært nødvendige både på grunn av brannforskrifter og fordi kompleksset, opprinnelig bygget for en klosterkommunitet, skal kunne romme leiligheter for sekularprester. I siste nummer av menighetsbladet informerer ansvarlig arkitekt for rehabiliteringen, Thor Anders A. Svensson, om arbeidene, som har en budsjetttramme på fire millioner kroner og forventes ferdig i vinter. Redegjørelsen kan også leses på katolsk.no.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 16. september 2011/St. Olav

Pave Johannes Paul II inn i kalenderen for Tromsø stift

Den salige pave Johannes Paul II legges inn i Tromsø stifts egen kalender, som valgfri minnedag (*memoria ad libitum*) den 22. oktober, årsdagen for hans pavevalg i 1978. I et dekret fra biskop Berislav Grgić datert 8. september 2011 heter det blant annet:

Pave Johannes Paul II ble saligkåret 1. mai 2011. 3. mai 2011 bad formannen for Den nordiske bispekonferansen om at den salige pave Johannes Paul II måtte kunne bli feiret i Norden. Iht. særskilt fullmakt innvilget Gudtjeneste- og sakramentkongregasjonen søknaden 7. juli 2011. Jeg drøftet spørsmålet om feiring i stiftet av den salige pave Johannes Paul II med presterådet 30. august 2011.

På denne bakgrunn dekreterer jeg at den salige pave Johannes Paul II optas med frivillig minnedag (memoria ad libitum) i Tromsø stifts egenkalender 22. oktober.

Tromsø, 8. september 2011.

*✠ Berislav Grgić,
Biskop-prelat av Tromsø*

Ågot Kermit, Kansellist

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 28. september 2011/St. Olav

Foreningen Monialer i Norden formelt opprettet

Siden 1985 har representanter for de kontemplative klostrene i Norden hatt jevnlig møter. De senere årene er det vokst frem et ønske om mer formalisert samarbeid, og på fjor-årets møte ble det diskutert statutter for foreningen «Moniales i Norden». Disse statuttene ble så sendt til Roma for godkjenning. Ved et dekret fra ordenskongregasjonen i februar i år ble statuttene approbert og foreningen kanonisk opprettet. Medlemmer av foreningen er alle selvstendige kontemplative klostre i Norden, hele 13 i tallet. Klarissene i Larvik, som hører inn under klosteret i Ennis i Irland, inviteres på møtene. I statuttene legges det opp til møter hvert tredje år, neste møte blir på Lunden kloster i Oslo i 2013.

Kirkelige kunngjøringer for Tromsø Stift nr 3/2011/St. Olav

Rapport fra Den Nordiske Bispekonferanses høstmøte

Foto: Alfred Hermann/Bonifatiuswerk

Den pastorale utfordring i og virkeligheten for Den katolske kirke i Norden skiller seg merkbart fra de fleste andre europeiske kirker. Tilstrømningen av immigranter og flyktninger og et høyt antall dåp betyr at Kirken vokser raskt i de nordiske land.

I mange av de nordiske bispedømmer mangler det således kirkebygninger og andre fasiliteter, og biskopene arbeider hardt for å finne prester, især til litauere, spansk-talende og katolikker av østlig ritus. Konservativt anslått befinner det seg nå ca 430.000 katolikker av latinsk og orientalsk ritus i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

De nordiske biskopene drøftet disse utfordringene da de avholdt sitt høstmøte i Paderborn, Tyskland 16.–21. september. Det er en mangeårig forbindelse mellom *Bonifatiuswerk der deutschen*

Katholiken, erkebispedømmet Paderborn og Kirken i Nord-Europa. Den tyske Kirkes generøsitet og solidaritet har vært en konstant oppmuntring for katolikker som bor i små og ofte isolerte menigheter. Biskopene var invitert til Paderborn av erkebiskop Hans Josef Becker og Bonifatiuswerk.

Større byggeprosjekter som ble diskutert, var ny domkirke i Trondheim og et pastoralt prosjekt i Södertälje i Sverige, hvor det bor flere tusen katolikker av kaldeisk, syrisk og armensk ritus.

De nordiske biskoper diskuterte også den nye veksten i bruken av pilegrimsledene i Norden, en styrking av utdannelsen av seminarister samt forberedelsen til den store bispesynoden om nyevangelisering i Roma i oktober 2012, hvor biskop Berislav Grgić av Tromsø vil representere Den Nordiske Bispekonferanse.

Den Nordiske Bispekonferanses vårmøte finner sted i København i mars 2012. Her vil prefekt for Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, kardinal Kurt Koch, samt en rekke lutherske biskoper fra de nordiske land samtale med Den Nordiske Bispekonferanse.

Sr. Anna Mirijam Kaschner CPS/St. Olav

Russland: Den oppblåsbare, omreisende kirken

Foto: AsiaNews/It

Hva gjør en prest som sliter med manglende bygningstillatelser og finansiering av et fast messested for sine sognebarn? Fr. Krzysztof Kowal, sogneprest i Petropavlovsk-Kamchatsk, Russland, har funnet løsningen: en oppblåsbar, omreisende kirke, skriver AsiaNews. F. Kowal skal ha fått ideen fra en venn i Polen, som bygger oppblåsbare leker for barn.

– Dette er en ekte gotisk struktur, som vekker mye interesse. Mange folk er ikke klar over at det finnes en katolsk prest i byen, siden det ikke finnes noen katolsk kirke. Derfor tror mange at vi er en slags sekt når vi møtes hjemme hos folk, sier p. Kowal til russiske Interfax.

Prestens videre planer skal være å flytte rundt på den 45,3 kilo tunge oppblåsbare kirken, alt etter sine sognebarns behov, uavhengig av værforholdene – som i Kamchatka kan bli svært ugjestmilde med hele 40 minus i vinterhalvåret.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 29. august 2011/St. Olav

Venter felleserklæring om reformasjonen

I 2017 er det 500 år siden Martin Luthers berømte teser ble slått opp på kirkedøren i Wittenberg. I den anledning vil det ifølge kardinal Kurt Koch, president i Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, komme en felleserklæring om reformasjonen fra Den katolske kirke og Det lutherske Verdensforbund.

I følge Vatikanradioen vil dokumentet «analysere reformasjonen sett i lys av 2000 års kristendom». Kardinal Koch på sin side mener at erklæringen er en anledning til «et gjensidig mea culpa», samt en «felles renselse av erindringen».

En felleserklæring i tråd med Kochs uttalelser kan sees på som et konkret uttrykk for ordene i Det annet vaticankonsils økumenikkdekret, hvor det i paragraf tre heter at «I de senere århundrer så mere vidtrekkende stridigheter dagens lys, og forholdsvis store grupper ble adskilt fra det hele fellesskap med den katolske Kirke. Ofte hadde representanter for begge de stridende parter skyld i splittelsen.»

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 1. september 2011/St. Olav

Pakistan: Arrestordre på Bhattis drapsmenn

En pakistansk domstol har utstedt arrestordre på to menn mistenkt for å stå bak drapet på den katolske minoritetsministeren Shahbaz Bhatti. Bhatti ble den 2. mars i år brutalt skutt ned og drept utenfor sitt eget hjem i Islamabad.

Ifølge nyhetsbyrået Fides skal de to mistenkte nå ha forlatt landet og befinne

seg i Dubai. Pakistanske myndigheter ønsker derfor å få i stand en utleveringsavtale slik at den strafferettslige prosessen kan starte.

Det er allikevel grunn til å vente med feiringen. Ifølge en fersk rapport fra det amerikanske statsdepartementet fører tre av fire terrorrettsaker i Pakistan til frifinnelse. Den avgåtte erkebiskopen av Lahore, Lawrence Saldanha, kaller arrestordren for «et skritt i riktig retning» og karakteriserer en eventuell dom som «et viktig symbol for beskyttelsen av minoriteter og kristne».

Bhatti var lenge et «top target» for muslimske terrorgrupper grunnet sitt engasjement mot landets beryktede blasfemilov. Han engasjerte seg også sterkt i saken til Asia Bibi – den kristne firebarnsmoren som fremdeles sitter fengslet med dødsdom etter å ha blitt falskt anklaget for å fornærme profeten Muhammed.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 2. september 2011

Irland: Trekker forslag om rapportering av skriftemålshemmeligheter

Den irske regjeringen trekker nå forslaget om obligatorisk rapportering av skriftemålshemmeligheter i situasjoner der overgrep omtales.

Forslaget – som av erkebiskop Gianfranco Girotti fra Den apostoliske skriftemålsdomstolen ble kalt «absurd» – blir i følge justisminister Alan Shatter ikke innlemmet i den nye loven som vil gjøre det straffbart å tilbakeholde all informasjon om seksuelt misbruk av barn. Shatter kaller nå kontroversen for «en fullstendig ikkesak», skriver Irish Central.

Regjeringen fastholder allikevel sin tidligere kritikk av Vatikanets håndtering av misbrukssakene i landet og insis-

terer på at det nå beryktede brevet fra 1997 viser Vatikanets manglende vilje til samarbeid med lokale myndigheter.

I 1997-brevet, sendt til Den irske bispekonferansen av daværende nuntius Luciano Storero, heter det at Kongregasjonen for Kleresiet vurderte Kirkens forebyggende retningslinjer kun som «et studiedokument», og at obligatorisk rapportering til sivile myndigheter var «i strid med den kanoniske disiplin».

I en kort uttalelse torsdag takker regjeringen for Vatikanets nylige svar på Cloyne-rapporten. Det fastholdes allikevel at brevet fra 1997 «ga enkelte medlemmer av kleresiet et påskudd til å unngå et fullt samarbeid», noe som er «svært bekymringsverdig» for den irske regjeringen.

– Som et medlem av Den katolske kirke forventer jeg at den Kirken jeg er del av, er fullstendig klanderfri både i denne og andre saker, sier statsminister Kenny.

Vatikanet hevder derimot at brevet kun var ment som rådgivende i utformingen av Kirkens forebyggende retningslinjer, og at Kirken har en lang tradisjon med å påpeke nødvendigheten av å rapportere misbrukssaker til sivile myndigheter.

Irland har den siste tiden vært vitne til en ordkrig som tidligere ville vært utenkelig i det en gang så «gjennomkatolske» landet. Kommentatoren David Quinn skriver i *The Irish Independent* at partene nå sakte, men sikkert er i ferd med å gjenoppbygge normale relasjoner.

I en ideell verden ville Vatikanet vært villig til å innrømme at kardinal Hoyos' (daværende leder for Kongregasjonen for Kleresiet) holdninger i 1997 ikke hjalp på situasjonen, og myndighetene på sin side ville innrømme at angrepet på Vatikanet var for kraftig og unøyaktig og at de behandlet Vatikanet som en fiendtlig stat, skriver Quinn.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 9. september 2011

Ønsker å stevne pave Benedikt inn for straffedomstolen i Haag

Amerikanske advokater har på vegne av overgrepssatte levert inn en begjæring til Den internasjonale straffedomstolen (ICC) i Haag om å reise tiltale

mot pave Benedikt og andre toppskikkelser innen Vatikanet. Stevningen er levert inn av amerikanske Center for Constitutional Rights i samarbeid med SNAP-nettverket (Survivor's Network of those Abused by a Priest). SNAP har tidligere – uten hell – forsøkt å stevne pave Benedikt inn som et rettsvitne i en misbrukssak i Wisconsin.

Den internasjonale straffedomstolen i Haag ble opprettet i 2002, i kjølvannet av blant annet borgerkrigene i Rwanda og det tidligere Jugoslavia. Domstolen straffefølger enkeltpersoner for krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten, basert på Romavedtektene fra 1. juli 2002.

Offisielle representanter fra Vatikanet har ennå ikke kommentert nyheten, men flere kirkeledere har reagert med hoderysten. Juridiske kommentatorer sier de tviler på at saken kan tas opp i domstolen. Den anerkjente kirkejournalisten John Allen har i en original kommentar sagt at en rettssak kunne vise seg å være en «velsignelse i forkledning» fordi det er en anledning til å fremlegge kardinal Ratzinger/pave Benedikts sterke rulleblad i overgrepssaker, et poeng Kirken i liten grad har maktet å kommunisere til et videre publikum.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 13. september 2011/St. Olav

La Sagrada Familia i Barcelona ferdig i 2026?

La Sagrada Familia i Barcelona skal ferdigstilles en gang mellom 2026 og 2028. Arbeidene på kirken, som ble påbegynt i 1882 etter tegninger av arkitekten Antoni Gaudí (1852–1926), kan avsluttes «om femten eller sytten år», sier presidenten for byggerådet, Joan Rigol, ifølge spanske aviser.

I september la man fundamentet for sakristiet og begynte på den førti meter høye kuppelen. Disse arbeidene er anslått å vare i to eller tre år og er «generalprøven» på den siste store byggefasen: byggingen av de fire Evangelist-tårnene og det sentrale tårnet, som skal vies til Jesus og nå en høyde på 170 meter. Kirken kommer dermed til å bli den høyeste i verden.

Kathpress/Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 23. september 2011(a:pe)/St. Olav

Nyheter fra St. Olav forlag

Sweet, sr. Anne Elizabeth OCSO:

Når lyset stråler frem

Advent og jul med Salmene

Advent er en forberedelsestid før julehøytiden. Refleksjonene i denne andaktsboken, som utkommer før advent, er basert på dagens responsoriumsalme i advents- og juletiden, slik de er angitt i Kirkens lektionarium. Gjennom en kort daglig refleksjon hjelpes vi til å gå Herren i møte – idet han kommer til oss.

Sr. Anne Elizabeth Sweet er cisterciensnonne ved Tautra Mariakloster i Trøndelag. Hun er utdannet bibelteolog og har tidligere utgitt en mengde bibelrefleksjoner på amerikanske forlag.

Salmeoversettelsene er hentet fra Bibelselskapets nye oversettelse av 2011.

176 sider – Heftet
978-82-7024-251-1 – **Kr 198.-**

Hahn, Scott:

Livgivende tegn

– 40 katolske skikker
og deres bibelske røtter

Livgivende tegn er den bestselgende forfatteren Scott Hahns spennende guide til 40 katolske skikker og tradisjoner. Vår bønn og vårt liv berikes ved hellige bilder og røkelse, votivlys og rosenkranser, vann og oljer, gester og kroppsholdninger, velsignelser og medaljer. Forfatteren vier et kapittel til hver av et utvalg katolske skikker og fromhetsøvelser, og vi tas med på en reise som belyser deres bibelske røtter og betydning.

Scott Hahn er bibelteolog og professor ved *Franciscan University of Steubenville*, Ohio, og har utgitt en mengde bøker, deriblant *Lammets måltid* (St. Olav forlag 2007).

287 sider – Innbundet
978-82-7024-243-6 – **Kr 329.-**

Baglio, Matt:

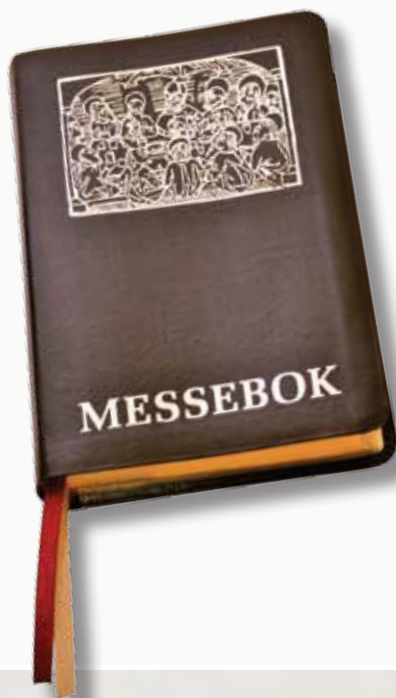
En eksorsist blir til

Pater Gary Thomas tjenestegjorde som vanlig menighetsprest i California da hans biskop ba ham reise til Roma for undervisning og opplæring i eksorsisme. Som lærling hos en veteraneksorsist i Roma, ble øynene hans åpnet for en side ved den katolske tro han tidligere ikke hadde forholdt seg aktivt til. Journalisten Matt Baglio fulgte pater Garys utfordrende prosess, og historien han forteller avdekker at fenomenet besettelse, demoner, Djevelen og eksorsisme ikke bare er forestillinger fra en arkaisk fortid, men en tung realitet også i dag.

Parallelt med pater Garys prosess presenterer Baglio et tverrfaglig blikk på fenomenet. Han lar både skeptikere og aktive eksorsister komme til orde, og gir et riss av eksorsisme i Bibelen og Kirkens tidlige historie. Slik formidles et realistisk og nøkternt bilde av Den katolske kirkes lære om de onde åndsmakter og eksorsisme. Boken inspirerte filmen *The Rite* med Anthony Hopkins i hovedrollen.

316 sider – Innbundet
978-82-7024-247-4 – **Kr 329.-**

I salg fra 1. november

Norsk Katolske Bispe råd:

Messebok

– søndager og festdager

2. utgave

Messebok (legmissale) for Den katolske kirke i Norge omfatter lesninger og messetekster for kirkeårets søndager og festdager, samt øvrige kirkelige ritualer. Første utgave av *Messebok for søndager og festdager*, som kom ut i 1985, har vært i flittig bruk og ble alt for flere år siden utsolgt fra forlaget. Det har derfor vært nødvendig å gi boken ut på nytt. I årene som er gått siden den første utgave så dagens lys, har det foregått en omfattende utvikling på det liturgiske område, spesielt ved innføring av nye helgendager og utgivelse av en ny utgave av *Missale Romanum*. Denne utvikling er forsøkt reflektert i den nye utgave av vår norske messebok, både ved offisielle oversettelser av enkelte tekster og ved uoffisielle der offisielle ennå ikke eksisterer. Også på andre måter har man forsøkt å gjøre det som feires i liturgien, enda mer tilgjengelig for de troende som deltar i eller interesserer seg for feiringen.

Produsert i brunt, limt lær, med gullsnitt og leseband. Plastpakket.
1280 sider – Innbundet – 978-82-7024-246-7 – **Kr 389.-**

Fra vår backlist

Benedikt XVI, pave:
**APOSTLENE OG KRISTI
FØRSTE DISIPLER**
– et blikk på Kirkens første tid

215 sider – Heftet – 978-82-7024-231-3
Kr 198.-

Benedikt XVI, pave:
KIRKEFEDRENE
– fra Klemens av Roma til
Augustin

249 sider – Heftet – 978-82-7024-233-7
Kr 198.-

Müller, Pater Olav:
PATEREN DYPPER PENNEN
– katolsk skjemt og alvor

360 sider – Innbundet – 978-82-7024-227-6
Kr 298.-

Bianchi, Enzo:
HVORFOR BE, HVORDAN BE

112 sider – Innbundet – 978-82-7024-225-2
Kr 298.-

Kempis, Thomas a:
KRISTI ETTERFØLGELSE

334 sider – Innbundet – 978-82-7024-223-8
Kr 198.-

«David»:
INGEN VEI UTENOM
– om oppgjøret med en
katolsk biskop

110 sider – Heftet – 978-82-7024-238-2
Kr 198.-

Gran, John Willem:
BERNHARD AV CLAIRVAUX
– en helgen for vår tid

55 sider – Heftet – 978-82-7024-232-0
Kr 79.-

Müller, Olav:
OLAV DEN HELLIGE
– Olav Haraldsson

105 sider – Heftet – 978-82-7024-236-8
Kr 98.-

Trevor, Meriol & Caldecott,
Léonie:
JOHN HENRY NEWMAN
– de tvilendes apostel

134 sider – Heftet – 978-82-7024-228-3
Kr 149.-

I salg fra 1. november

Katolsk almanakk

med adressebok og liturgisk kalender

Almanakken inneholder ukesoppslag og liturgiske referanser for hver dag i kirkeåret, gjeldende liturgiske farge, angivelse av tidebønner, helgenfester og andre høytider samt dager med kirkeplikt og offisielle flaggdager. Fra 1. søndag i advent 2011 og ut året 2012. Med adressebok for Den katolske kirke i Norge.

kr 149.-

Barnebøker

Doman, Regina:
EN ENGEL I VANNET

2009 – Innbundet
978-82-7024-222-1 – **Kr 149**

Burrin, Angela M.:
**BARNAS EGEN BOK
OM MESSEN**

2011 – 45 sider – Innbundet
978-82-7024-240-5 – **Kr 149.-**

Wang, Meg:
**365 HISTORIER FRA
BIBELN**

2010 – 381 sider – Innbundet
978-82-7024-218-4 – **Kr 198**

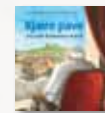
Perego, Jeanne:
MAX og BENEDIKT
– en blåtrost forteller om
pavens hverdag

2009 – 52 sider – Innbundet
978-82-7024-220-7 – **Kr 179**

Doyle, Christopher:
**BARNAS EGEN BOK
OM HELGENER**

2010 – 61 sider – Innbundet
978-82-7024-217-7 – **Kr 149**

Guedes, Nuno Magalhaes:
KJÆRE PAVE
– fra Lolek til Johannes Paul II

2011 – 55 sider – Innbundet
978-82-7024-244-3 – **Kr 198.-**

Burrin, Angela M:
**BARNAS EGEN BOK TIL
FØRSTEKOMMUNION**

2010 – 46 sider – Innbundet
978-82-7024-226-9 – **Kr 149**

Kjøp via St. Olav bokhandel
www.stolavbok.no
eller din lokale bokhandel!

For ytterligere titler, se www.stolavforlag.no!

Norske bibeloversettelser fra reformasjonstiden til i dag – en oversikt

Av Geir Otto Holmås

Det Norske Bibelselskap lanserer i disse dager sin nye oversettelse av Bibelen til norsk. Ved en slik milepæl er det naturlig å se tilbake på hvilke bibeloversettelser vi har hatt i vårt land gjennom tidene.

I dette bidraget vil de viktigste bibeloversettelsene til norsk språk bli presentert, med særlig vekt på tiden etter 1945. Innenfor rammene må fremstillingen bli nokså summarisk. Spesielt vil den eldre dansk-norske bibeltradisjonen bli tegnet med grove streker. Vi vil kort si noe om den enkelte utgaves bakgrunn, egenart og bruk. To hovedspørsmålsstillinger vil gå igjen: 1) Hvilket tekstgrunnlag er lagt til grunn? Baserer en seg på andre oversettelser eller på den hebraiske/greske grunnteksten? Om en bygger på grunnteksten, velger en det tradisjonelle tekstgrunnlaget fra middelalderen eller en vitenskapelig rekonstruert tekst basert på de eldste håndskriftene? 2) Legger oversettelsen seg på en grunntekstnært «ord-for-ord-prinsipp» – også kalt et konkordant prinsipp – eller er en mer opptatt av å gjengi meningen og et forståelig norsk (ev. dansk) – et idiomatisk prinsipp? Og hvordan er i det hele tatt språkføringen og stilnivået i oversettelsen?

Dansk-norske oversettelser fra reformasjonstiden til slutten av 1800-tallet

Om vi ser bort fra en oversettelse til gammelnorsk av deler av Det gamle testamente på 1200-tallet, kalt *Stjórn*, går norsk bibeltradisjon tilbake til reformasjonshundreåret og omfatter en periode på nesten 500 år. Oversettelse av Bibelen til folkespråket hørte til reformasjonens hjertesaker. Gjennom hele dansketiden var det riktig nok danske bibeloversettelser som ble brukt

også i Norge; norsk bibeltradisjon i denne perioden er derfor ensbetydende med dansk bibeltradisjon. Også etter unionsoppløsningen i 1814 var det bibler på dansk språk som ble utgitt i Norge. Den første oversettelsen av hele Bibelen til norsk språk kom så sent som i 1904.

Det har, litt forenklet, vært vanlig å tale om to oversettelsestradisjoner i Danmark-Norge. Den ene var inspirert av Luthers folkelige oversettelsesprogram og vektlegger språklig klarhet og forståelighet, men er relativt fri i forhold til grunnteksten. Den første oversettelsen av hele Bibelen til dansk – Christian III's Bibel fra 1550, populært kalt «Reformasjonsbibelen» – kan vi si er urrepresentanten for denne tradisjonen. Christian III's Bibel var oversatt dels fra Luthers tyske oversettelse, dels fra andre oversettelser

Det har, litt forenklet, vært vanlig å tale om to oversettelsestradisjoner i Danmark-Norge.

fra reformasjonstiden og dels fra den latinske Vulgata. Den folkelige oversettelsestradisjonen i den lutherske reformasjonens ånd hadde en sterk posisjon i Danmark-Norge i det 16. og 17. århundre, bl.a. gjennom flere revisjoner av «Reformasjonsbibelen», som Fredrik II's Bibel fra 1589 og Christian IV's Bibel fra 1633.

Gradvis var det imidlertid en annen oversettelsestradisjon, som var mer «lærd» og grunntekstnær, som kom til å overta hegemoniet. Den kan spores tilbake til København-professoren Hans Poulsen Resens oversettelse fra 1607, den første danske bibel oversatt fra grunnspråkene. Resens oversettelse er basert på andre prinsipper enn

Christian III's Bibel, populært kalt Reformasjonsbibelen

«Reformasjonsbibelen». I tråd med den lutherske ortodoksens vektlegging av Bibelens ordinspirasjon la den seg så tett på grunntekstens ordvalg og setningsbygning som mulig (oversettelsen er svært konkordant). Hensynet til en naturlig dansk språkføring ble helt underordnet nærheten til grunnteksten, og dette gikk på sterk bekostning av forståeligheten. På grunn av sitt tungt tilgjengelige språk ble da også Resens oversettelse møtt med liten entusiasme til å begynne med. I 1647 gjennomgikk

oversettelsen en revisjon av professor Hans Svane, som innebar en språklig forbedring og forenkling. Den såkalte «Resen-Svaningske bibel» etablerte seg med tiden som Danmark-Norges hovedbibel med status som offisiell kirkebibel. Fra det 18. til det 20. århundre er den Resen-Svaningske bibeltradisjonen den helt dominerende i Danmark-Norge.

Kort tid etter at unionen med Danmark var oppløst, i 1816, ble Det Norske Bibelselskap etablert. Sammen med British and Foreign Bible Society (som faktisk sto for størstedelen av bibelsalget i Norge på 1800-tallet), bidro Det Norske Bibelselskap til bibelspredning i en helt ny skala i Norge. Den første overset-

telsen av hele Bibelen utgitt i Norge kom i 1854. Det var en språklig revidert versjon av den Resen-Svaningske Bibel, og fortsatt på dansk språk.

De første oversettelsene til riksmål og landsmål

Ikke før i 1904 kommer altså hele Bibelen i norsk språkdrakt (på riksmål som det het den gangen). Bibelselskapets 1904-oversettelse var resultatet av lengre tids arbeid ut fra grunnspråkene. De deuterokanoniske bøker/ GTs apokryfer hadde blitt oversatt til norsk så tidlig som i 1873, og resten av GT var ferdig i 1891. Et konkordant prinsipp ligger til grunn, i kontinuitet med den Resen-Svaningske tradisjonen. Oversettelsen sto for en viss nyorientering når det gjelder NTs tekstgrunnlag. Til nå hadde praktisk talt alle bibeloversettelser lagt *textus receptus* til grunn, dvs. den teksten som vi finner i den første trykte utgaven av NT på begynnelsen av 1500-tallet, satt sammen av Erasmus av Rotterdam, og som var en videreføring av middelalderens tekstoverlevering. Det nye i 1904-oversettelsen var at en åpnet forsiktig for tekstendringer ut fra vitenskapens rekonstruksjon av den eldste teksten i lys av nye manuskriptfunn. I 1930 kom en lettere revisjon av 1904/1891-oversettelsen, som i hovedsak besto i en språklig bearbeiding i tråd med rettskrivningsnormen av 1917. Bibelselskapets 1930-oversettelse ble den ledende kirkebibelen i Norge i nesten 50 år.

Flere bibeldeler ble oversatt til landsmål (datidens betegnelse på nynorsk) i perioden 1880 til 1910. Bak de tidligste landsmålsoversettelsene sto noen ildsjeler i miljøet rundt Det Norske Samlaget. Da landsmål ble formelt likestilt med riksmål i 1892, kom også Bibelselskapet på banen og gav bl.a. ut det første NT på denne målformen i 1899. Den første oversettelsen av hele Bibelen til landsmål var det imidlertid Studentmållaget som sto bak. Den kom i 1921 og kalles gjerne «Fyrebilsbibelen» eller «Seippelbibelen» (etter en av oversetterne som satte sterkest preg på den, professor Alexander Seippel). Den bygde dels på grunnteksten, dels på andre skandinaviske oversettelser. «Fyrebilsbibelen» er en relativt fri meningsoversettelse med et folkelig preg og klangrikt språk. Bibelselskapet

overtok etter hvert ansvaret for denne bibelteksten og bygde i stor grad på den (og bokmålsutgaven fra 1930) når selskapet i 1938 endelig gav ut sin første oversettelse av hele Bibelen til nynorsk.

Oversettelser av Det nye testamente

Som i den vestlige verden ellers, har det i Norge kommet en bølge av nye bibeloversettelser etter 2. verdenskrig. Tre forlag har i de senere år gitt ut hele Bibelen på norsk og står for brorparten av bibelsalget i Norge: Det Norske Bibelselskap, Norsk Bibel og Bibelforlaget. Men det er også kommet en rekke andre utgaver fra enkeltpersoner og mindre miljøer som fortjener omtale. Ikke minst dreier det seg om oversettelser av Det nye testamente med ulik profil.

Lyder Brun, professor i Det nye testamente ved Universitetet i Oslo, utga i 1945 *Det nye testamente i ny oversettelse* (i to bind) på Aschehoug forlag. Brun

haugianske grupperinger på Østlandet og noen læstadianske miljøer.

Velkjent i katolske kretser er presten og middelalderhistorikeren Erik Gunnes' *Det nye testamente – En oversettelse fra grunnspråket med kommentarer og innledning*. Som Lyder Bruns NT er denne oversettelsens én manns verk. Den kom ut på St. Olav forlag i 1968 og dessuten i pocketutgave i Gyldendals Kjempefakkell-serie i 1969. Gunnes' oversettelse har en litt akademisk og konservativ språkføring, men går samtidig langt i idiomatisk retning. J. Ulltveit-Moe har karakterisert den som «slepen, stram og stilig», men samtidig «preget av ro og verdighet.» Utgaven har vært konsultert i Bibelselskapets oversettelsesarbeid i nyere tid. Gunnes oversatte NT fra den greske grunnteksten. Her skilte han seg fra biskop Ole Offerdahls *Det nye testamentes kanoniske bøker omsatt efter Vulgata og forsynt med forklaringer* fra 1902 (revidert 1938), som mange katolikker tidligere hadde

Ikke før i 1904 kommer hele Bibelen i norsk språkdrakt.

hadde brukt krigsårene på arbeidet. Utgaven fikk aldri noen stor utbredelse, noe som vel bl.a. henger sammen med Bruns lærde stil og ganske konservative og høytidelige språklige linje. Den idiomatiske tendensen i Bruns utgave foregriper det som senere kommer for fullt, særlig i Bibelselskapets oversettelsesarbeid. Bibelforskeren Brun la tekstvitenskapens rekonstruksjon av de eldste håndskriftene til grunn; bl.a. utelater han hele avsnittet Joh 7,53–8,11.

En helt annen profil har sogneprest Amund Nøkleby Bentzens *Det nye testamente og Salmenes bok* fra 1960. Bentzens NT er en omskrivning til norsk av den danske «Vaisenhusutgaven» fra 1741, som hadde vært i bruk i pietistiske lutherske miljøer i form av en revidert utgave fra 1890. Bentzens hadde fått oppdraget fra Hauges venner og Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn å justere denne utgaven varsomt språklig. Oversettelsen er utpreget ordrett (bl.a. setter den ord i oversettelsen som ikke finnes i grunnteksten i parentes) og språklig svært konservativ (med former som «I» og «eder»). Den har hatt liten utbredelse ut over visse

brukt. Gunnes legger en vitenskapelig rekonstruert tekst til grunn, men er ikke spesielt gjennomslukt når det gjelder de tekstkritiske valgene han gjør. Denne utgaven er i liturgisk bruk i Den katolske kirke i Norge, men signaler fra liturgikommisjonen tyder på at den i fremtidige liturgiske bøker vil bli erstattet av en tilpasset versjon av Bibelselskapets nye oversettelse.

Den såkalte Acta-utgaven (også betegnet NTM) kom ut i 1973. Den var utarbeidet av en gruppe unge teologer med bakgrunn fra bedehuskretser, med økonomisk støtte fra forretningsmenn knyttet til Norsk Gideon. Acta-utgaven fikk på 1970- og 80-tallet en viss utbredelse gjennom den bibeldistribusjon på hoteller, skoler og sykehus som Gideon har stått for. Utgaven bygde stort sett på det samme tekstgrunnlaget som Bibelselskapets 1930-oversettelse. Med hensyn til oversettelsesprinsipp legger den seg et sted midt mellom det konkordante og det idiomatiske. Utgaven preges av et lett konservativt bokmål, men er stilistisk noe ujevnt.

Parafraiserende hverdagsoversettelser

En ny trend de siste 40 årene, også internasjonalt, er utgaver av Det nye testamente som ikke er oversettelser i tradisjonell mening, men som gjengir bibelteksten på en omskrivende og forklarende måte og i et lettfattelig språk, slik at den kan forstås av dem med minimale forkunnskaper. På engelsk språkområde er utgaver som *The Living Bible* og *The Message* kjente eksempler. En gruppe norske pinsepredikanter sto bak den parafraiserende hverdagsoversettelsen *Nytt Liv* fra 1978, som var basert på engelske *The Living Bible*. Denne ble revidert i 1988 under tittelen *En levende bok*. En ny norsk utgave innen denne sjangeren så dagens lys med *Nye Levende Bibelen* fra 2005. Arbeidet ble utført av baptistpastoren Ola Liland på grunnlag av en tilsvarende svensk oversettelse fra den greske grunnteksten (*Nya Levande Bibeln*).

Parafraiserende hverdagsoversettelser har vært mest brukt til evangeliseringsformål i pinsekarismatiske kretser. For eksempel er *Nye Levende Bibelen* primært blitt distribuert gjennom den kristne elev- og studentorganisasjonen Ny Generasjons evangeliseringsarbeid på skoler og studiesteder.

En vitenskapelig GT-utgave

En vitenskapelig utgave av Det gamle testamente på norsk, i fem bind med noter og fyldige kommentarer, utkom i perioden 1929-1963. Den er kjent under betegnelsen GTMMM etter oversetterne, GT-forskerne Sigmund Mowinckel, Simon Michelet og Nils Messel (førstnevnte var den ledende skikkelsen i arbeidet). Denne utgaven representerer noe helt egenartet i floraen av norske bibeloversettelser. Den er vitenskapelig orientert med en tydelig religionshistorisk tendens (den hebraiske bibel behandles som kilde til Israels religion mer enn som kirkens kanon) og med omfattende språklige, historiske, teologiske og tekstkritiske kommentarer.

Som en vitenskapelig oversettelse kan det overraske at den er såpass fri og idiomatisk. Den norske språkføringen er temmelig inkonsekvent med hensyn til stilnivå; GTMMM legger seg på et konservativt riksmål med mange lånord og nynorskord.

Jehovas vitners Ny Verden-oversettelse

Før vi avslutningsvis tar for oss de mest populære kirkelige bruksoversettelsene i dag, må vi også nevne oversettelsen til Jehovas vitner, som vanligvis ikke regnes som et kristent trossamfunn. *Ny Verden-oversettelsen av De hellige skrifter* kom på norsk i 1996 (NT ble utgitt i 1992). Denne oversettelsen bygger på vitnenes egen oversettelse til engelsk fra 1960, *New World Translation*.

Oversettelsen legger seg ofte svært tett på formuleringsmåten på grunn-språkene. Samtidig kommer vitnenes særstandpunkter til syne på en rekke steder i oversettelsen (bl.a. når Gud gjengis konsekvent som «Jehova»). Den er ellers interessant fordi den ofte har en usedvanlig direkte og likefrem språkbruk, uten kirkelig patina.

Bibelselskapets oversettelse fra 1978

Da Det Norske Bibelselskap lanserte en helt ny oversettelse i 1978 som avløste den gamle 1930-oversettelsen, var det slutføringen av en omfattende prosess som hadde pågått gjennom tre tiår. Allerede i 1956 ble prinsippene for oversettelsen fastlagt. Viktige etapper på veien var utgivelsen av den såkalte *Ungdomsoversettelsen* av NT (bokmål 1959; nynorsk 1961), *Utvalg av Det gamle testamente* fra 1966, og NT-oversettelsen *Godt Nytt* fra 1975.

Særlig på to punkter avvek 1978-oversettelsen ganske sterkt fra forgjengeren, 1930-utgaven: valg av tekstgrunnlag og oversettelsesprinsipp. Mens 1930-oversettelsen bare svært forsiktig hadde tatt hensyn til tekstforskningens resultater, valgte en nå i langt større grad å legge tekstvitenskapens vurderinger av hva som var den beste teksten, til grunn. I tråd med trender i det internasjonale oversettelsesmiljøet avløste dessuten en utpreget idiomatisk oversettelsesmetode 1930-oversettelsens konkordante tilnærming; en la stor vekt på at oversettelsen skulle ha et moderne og forståelig norsk språk. 1978-oversettelsen var på mange måter banebrytende, men fikk også en god del kritikk for å være overdrevent pedagogiserende og for fri både i forhold til grunntekstens formuleringsmåte og den norske bibeltradisjonen. Kritikken er en viktig bakgrunn for de «motbibler» og nye oversettelser som er kommet senere. 1978-oversettelsen har siden utgivelsen

vært offisiell kirkebibel i Den norske kirke og i mange av de mer tradisjonelle frikirkesamfunnene. I 1988 kom GTs apokryfer/deuterokanoniske bøker i ny oversettelse og i 1994 ga Bibelselskapet ut 1978-oversettelsen med de deuterokanoniske bøker.

Norsk Bibel og King James-tradisjonen på norsk

Ikke minst i det konservative kristen-Norge vakte Bibelselskapets 1978-oversettelse reaksjoner. Tidlig begynte man arbeidet med en alternativ utgave. I bresjen for dette sto teologene Carl Fredrik Wisløff og Arthur Berg fra det lavkirkelige høyre og Thoralf Gilbrant fra pinsebevegelsen. I 1988 kom så utgaven fra Norsk Bibel på bokmål (en oversettelse til nynorsk på grunnlag av bokmålsversjonen kom i 1994). Norsk Bibel 1988 er i praksis en revisjon og modernisering av den gamle 1930-oversettelsen fra Bibelselskapet.

Oversettelsen er gjennomgående grunntekstnær (som 1930-oversettelsen) og preget av språkkonservative idealer. Utgiverne er opptatt av at bibelens religiøse språk skal være hevet over hverdagspråket og at enhver ny oversettelse må stå i tydelig kontinuitet med forrige generasjons bibeloversettelse. Bl.a. på dette punktet var det sterkt kritiske til Bibelselskapets profil. Språklig sett har Norsk Bibel 1988 et nokså gammelmodig (arkaisk) preg. Dette gjelder også etter revisjonen i 2007, der en fjernet de mest alderdommelige uttrykkene. Også når det gjelder tekstgrunnlaget, ligger Norsk Bibels oversettelse i det store og hele på samme linje som Bibelselskapets 1930-oversettelse. Det vil si at en i hovedsak legger til grunn den teksttradisjon som man brukte på reformasjonstiden (*textus receptus*), men i noen tekster har tatt hensyn til den moderne tekstforskningens resultater. Norsk Bibel 1988 har vært populær i de lavkirkelige organisasjonene og teologisk konservative frikirkemiljøer, men har i de sist årene tapt posisjon

særlig i konkurranse med *Bibelen Guds Ord* fra Bibelforlaget.

Oversettelsen *Bibelen Guds Ord* kom ut første gang i 1997 (NT i 1995). Den er mindre inspirert av norsk bibeltradisjon enn av en bestemt engelskspråklig utgaven er kanskje best kjent under betegnelsen «Den norske King James-oversettelsen.» *King James Version* er en berømt og litterært elegant, men nå svært gammelmodig, engelsk oversettelse fra 1611, som i visse fundamentalistiske kristne miljøer særlig i USA holdes for å være den fremste og eneste inspirerte bibeloversettelsen. *Bibelen Guds Ord* er i hovedsak influert

av den nye, moderniserte King James-oversettelsen som kom ut i USA i 1982, *New King James Version*. Fire personer har bidratt til den norske oversettelsen: Norvald Yri og Sigurd Grindheim, begge med bakgrunn fra Norsk Luthersk Misjonssamband, Leif Jacobsen, med bakgrunn fra metodistkirken og trosbevegelsen, og Ingulf Diesen fra Det Norske

Misjonsforbund. Som de engelske King-James-biblene, baserer *Bibelen Guds Ord* seg på et konkordant prinsipp (det er i alle fall utgiverens påstand), og en legger *textus receptus* konsekvent til grunn.

Bibelen Guds Ord er i løpet av kort tid blitt en populær oversettelse i konservative lav- og frikirkelige miljøer i Norge, kanskje ikke minst blant unge og i pinsekarismatiske kretser. Den har i de senere år gått langt forbi Norsk Bibel på salgslistene. En grunn til dette er nok Bibelforlagets aktive markedsføring, hvor bl.a. utgiverens bibeltroskap blir sterkt fremhevet. En annen grunn kan være at oversettelsen ikke har Norsk Bibels språkkonservative preg, men tilstreber et mer moderne språk. Fra et faglig synspunkt er det likevel slående hvor svak og mangelfull *Bibelen Guds Ord* er som oversettelsehåndverk vurdert. Utgaven varierer fra det utpreget konkordante til det idiomatiske, inneholder mange oversettelsesfeil og er språklig svært ujevn. Til tross for salgstallene oversettelsen har oppnådd,

mener jeg den ikke har den kvaliteten som må kunne kreves av en bruksbibel.

Den siste oversettelsen av hele Bibelen til norsk er nok ukjent for de aller fleste. Også den er et forsøk på å transponere King James-tradisjonen til en norsk kontekst, men med basis i den opprinnelige *King James Version* fra 1611. Bak oversettelsen står enkeltpersoner med bakgrunn i konservative baptistmiljøer i Norge, med økonomisk støtte fra USA. Oversettelsen er en konkordant oversettelse på grunnlag av den engelske *King James*. Den er stilistisk og språklig svært variabel. Oversettelsen er ikke i åpent salg og har etter alt å dømme hatt en beskjeden distribusjon.

Bibelselskapets nye oversettelse *Bibel 2011*

I 1999 begynte Bibelselskapet arbeidet med en omfattende revisjon av 1978-oversettelsen. En ønsket både å ajourføre bibelteksten i lys av språklige endringer og fortolkningsmessige nyvinninger og å imøtekomme noe av kritikken som hadde vært rettet mot 1978-utgaven. 1978-oversettelsen ble særlig kritisert for å fjerne seg for langt fra grunnteksten og for å være for ordrik og overdrevent forklarende. Ikke minst hadde mye av bilderikdommen i grunnteksten en tendens til å forsvinne i denne oversettelsen. I *Bibel 2011*, som ved lanseringen kalles «ny oversettelse» (en førsteutgave av NT kom i 2005 under navnet «revisjon»), har en gått et tydelig skritt i mer grunntekstnær retning. En har lagt vekt på et pregnant og konsist språk og å gjenvinne de bibelske metaforene. I det hele tatt har språklig og litterær kvalitet vært høyt prioritert, ved at en har involvert et stort antall skjønnlitterære forfattere som konsulenter. Tekstgrunnlaget til NT er i all hovedsak det samme som i 1978-oversettelsen, men til GT er det eksempler på at teksten er endret i lys av manuskriptfunnene i Qumran.

Det Norske Bibelselskap er den store og tradisjonsrike aktøren i det norske bibelmarkedet, og står i dag fortsatt for om lag 2/3 av det totale bibelsalget i Norge. Bibelselskapet sitter uten sammenligning på de største faglige og økonomiske ressursene og involverer i sine oversettelsesprosjekter den

fremste ekspertisen i språk og bibeltolking. Bibelselskapets oversettelser har et bredt nedslagsfelt i kirke, skole og samfunn.

Vite mer?

I denne artikkelen har vi ikke behandlet de samiske bibeloversettelsene i Norge. Her henviser vi den interesserte til Per Oskar Kjølås' bok *Bibelen på samisk*. Den eldre dansk-norske bibeltradisjonen er mer inngående beskrevet i Dagfinn Rian «Norske bibeloversettelser – sett på bakgrunn av dansk-norsk bibeloversettelsestradisjon». En detaljert presentasjon av alle norske bibeloversettelser etter 2. verdenskrig (med vurderinger og mange teksteksempler) finnes i boken *Når Ordet blir norsk* av Sverre Bøe og undertegnede, som utkommer om kort tid på Tapir forlag.

Referert litteratur

Bøe, Sverre og Geir Otto Holmås 2011: *Når Ordet blir norsk: Norske bibeloversettelser 1945–2011* (Trondheim: Tapir).

Kjølås, Per Oskar 1996: *Bibelen på samisk: En bok om samisk bibeloversettelse* (2. utg.; Oslo: Det Norske Bibelselskap).

Rian, Dagfinn 1995: «Norske Bibeloversettelser – sett på bakgrunn av dansk-norsk bibeloversettelsestradisjon» i D. Rian (red.), *Bibel og bibeloversettelse* (Trondheim: Tapir), 9–42.

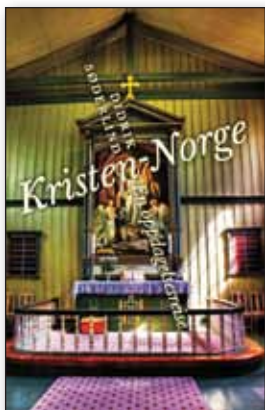
Ulltveit-Moe, Johannes 1970: «Nytt NT på norsk» i *Luthersk Kirketidende* 105: 298–300.

Geir Otto Holmås

er førsteamanuensis i Det nye testamente ved Det teologiske Menighetsfakultet i Oslo.

Han er dr. theol. fra 2006 med avhandlingen *Prayer and vindication in Luke-Acts: the theme of prayer within the context of the legitimating and edifying objective of the Lukan narrative*. Sammen med Sverre Bøe er han bokaktuell med *Når Ordet blir norsk: Norske bibeloversettelser 1945–2011* (Tapir).

Didrik Söderlind:

Kristen-Norge

En oppdagelsesreise

Spartacus forlag 2010

190 sider, 299 kr

Didrik Söderlind har skrevet bok om sin reise gjennom kristen-Norge. Han besøker læstadianere, pinsevenner, mormoner, ortodokse og luthera- nere – og katolikker. For ordens skyld: Söderlind er ikke kristen, men medlem av Humanetisk Forbund. Han fremstår imidlertid som langt mer nysgjerrig enn mange av sine ikke-trosvener. Hans forhold til kristendommen er åpent og relativt fordomsfritt – ikke traumatisk og næret av personlige antipatier, som hos Levi Fragell. Slik sett har forfatteren mer til felles med den jevne nordmann.

Vennligsinnet utenforskap. Riktignok har Söderlind gått noe lenger enn de fleste av sine landsmenn i sin søken etter livsmening. Så søkende er Söderlind, at han i løpet av sitt snaut 40 år lange liv har rukket å forsøke alt fra hinduisme til gnostisisme, via en tid som «mjøddrikkende hedning». I lys av denne forhistorien treffer en passasje om «New Age»-religiøsitet godt: «En vanlig måte å snakke om New Age på er å ty til bilder fra matvarebransjen. Man snakker gjerne om koldtbord, menyer eller supermarkeder der den enkelte leter og plukker meg seg det han eller hun selv synes faller i smak.» Denne holdning

synes å være betegnende for mange nordmenn, samt for forfatteren selv.

Det er ikke nødvendigvis et problem at mennesker har et uavklart forhold til egen religiøsitet. Men i bokprosjekt av denne typen byr det på utfordringer. Söderlind innleder med å si at han opptrer både som forskningsjournalist og som seg selv. «Boken er derfor blitt en blanding av mine personlige opplevelser, intervjuer med kristne mennesker og folk som har forsket på dem.» I praksis utarter denne prosessen seg slik: Ett kapittel består av overværelsen av en gudstjeneste, dernest en samtale med ett av menighetens medlemmer (i beste fall et intervju med en pastor, i verste fall en rask prat idet forfatteren får skyss tilbake til togstasjonen av et menighetsmedlem), og til sist et intervju med en «ekspert».

Resultatet er et innblikk av den nokså flyktige sorten; en tekst om tro som fort blir for overfladisk, for snever, spesielt som personlig søken betraktet. Forfatteren har ingen problemer med å engasjere seg i gudstjenestene. I bokens løp blir han alt fra tårevåt til «sjelelig fortumlet». Et høydepunkt er en bønn

Det kan virke synd at Söderlind ikke våger ta steget helt ut i den ene eller andre retningen. Samtidig er det hans utenforskap som gjør denne boken så nyttig.

forfatteren får seg til å si i selskap med en gruppe mormonske misjonærer. Det virker ærlig og ektefølt. Men det varer ikke lenge: Plutselig er boken tilbake i det samme sporet, og Söderlind oppsøker nok en religionsviter.

Det kan virke synd at Söderlind ikke våger ta steget helt ut i den ene eller andre retningen. Samtidig er det hans utenforskap som gjør denne boken så nyttig. Söderlinds kombinasjon av fordomsfrihet og ikke-tro virker nærmest nivellerende på det han til enhver tid konfronteres med. Som han selv skriver: «Når jeg har jobbet med andre former for religiøsitet, har jeg opplevd det som en fordel å ikke være en del av fenomenet selv, men å kunne observere utenfra. [...] Er man katolikk, synes man fort at pinsevenner er litt rare – og omvendt. Men for meg er begge deler omtrent like rart – eller like lite rart.»

Dette er selve livssynskoldtbordets ethos. Alt stiller likt på matfatet, alt er verdt like mye – eller like lite. Som forskningsjournalistisk metode er det effektivt. Men som personlig søken er det overfladisk og tomt.

Splittelse. Livssynskoldtbordet er ikke bare en utfordring for det søkende enkeltmenneske. Det er en utfordring til kristen enhet. Dette blir ekstra synlig i Söderlinds bok. Det utvalg kristne konfesjoner som avlegges visitt, fremstår som så uensartet – hver menighet med sitt distinkte teologiske og liturgiske uttrykk – at det er vanskelig å forestille seg at alle har utgangspunkt i ett og det samme, ja, i én og samme person. Bare blant læstadianerbevegelsen finnes atten undergrupper, som ikke har vane for å prate med hverandre.

Söderlind vier tyve sider til Moderkirken. Også den fremstår, sett med forfatterens nivellerende blikk, som sammensatt snarere enn uniform; vel så heterogen som Læstadius-folket; sprikende i sine diverse liturgiske og kulturelle uttrykk. Afrikansk dans og påskefeiring på tagalog nevnes,

og liturgi på et utall andre sprog. Og den liturgiske tradisjon som med sin tidløshet og tydelig definerte rammer muligens kunne virke som et korrektiv til dette, nemlig den tridentinske, fremstår paradoksalt nok som enda mer ekskluderende. Seks mennesker samles i St. Hallvard til såkalt «privat» messefeiring, introdusert med hoven stolthet: «Her blir det *ordentlig* messe».

Ufrivillig treffende. Forfatteren har selv sagt ikke drøftet de pågående liturgiske debattene i Den katolske kirke i sin bok. Nærmest ufrivillig gjør han likevel en god jobb med å peke på noen av problemene for Kirken og kristendommen for øvrig. Noen ganger behøver vi mennesker en stemme utenfra for å fortelle oss hva vi gjør galt. I frelseshistorien inntok Gud denne rollen og viste vei i vår egen fortid og fremtid. Med denne

boken inntar Didrik Söderlind rollen og viser norske kristne hvor landet ligger *akkurat nå*. Hans bok er dermed ikke bare et innblikk i det brokete og ofte uoversiktlige landskap som er kristen-Norge. Den er også et innblikk i samtidens forhold til religiøsitet. Dessuten inneholder boken et treffende skråblikk på oss katolikker. Resultatet er en bok alle kristne kan dra lærdom av.

Eirik Ambrosius Steenhoff

Simen Ekern:

Roma

Nye fascister, røde terrorister og drømmen om det søte liv

Cappelen Damm 2011

301 sider, 349 kr

Den er ikke helt enkel å genrestemme, men det er en interessant og ikke minst velskrevet bok dagbladjournalisten og kommentatoren Simen Ekern har skrevet om Roma. Boken kan kanskje helst plasseres som en slags kombinasjon av en journalistisk reportasjebok og en essaysamling, og leseren inviteres til en oversiktig fremstilling av et komplisert og uoversiktig felt. Ekern viser i det hele tatt et imponerende kjennskap til Italia og dets nære politiske historie.

Intriger og skandaler. Det er altså ikke snakk om en guidebok til Den evige stad, heller ikke en historisk innføringsbok, men snarere en bok som gir innblikk i noen sentrale trekk ved italiensk politisk historie fra og med

1950-tallet og frem til i dag. Ekern er mest opptatt av 1970- og 1980-tallet og skriver innsiktsfullt om en situasjon preget av politisk vold og interessekonflikter. Røde Brigaders kidnapping av Aldo Moro (1916–1978) behandles inngående, men Ekern gir også et kritisk politisk portrett av den kanskje mest betydningsfulle italienske politikeren i etterkrigstiden, kristendemokraten og den aktive kirkegjengeren Giulio Andreotti (1919-). Ifølge forfatteren har livstidssenatoren i alle år gått til messe i jesuittkirken Chiesa del Gesù som ligger like ved der det kristendemokratiske partiets hovedkvarter lå. Andreotti «var, og er fortsatt, Vatikanets ubestridte kontaktpunkt i det politiske livet», påstår Ekern i boken. Hvorvidt dette stemmer, og hva det eventuelt ligger i dette, er ikke helt enkelt å verifisere.

Det samme gjelder for påstandene som fremsettes i forbindelse med forfatterens gjennomgang av de økonomiske skandalene rundt Paul Marcinkus, Vatikanets finanser på 1970- og 80-tallet og hvilken rolle den mektige losjen P2 spilte i den forbindelse. Her kunne forfatteren ha spandert litt flere kildehenvisninger enn det han gjør, selv om det vel egentlig aldri er noen som har kommet til bunns i hva som skjedde den gangen, og hvor mye Paven var orientert om.

Storbyen. Ekern skriver ikke så mye om Berlusconi denne gangen. Den som er interessert i den nære konteksten for dagens politiske situasjon i Italia, må derfor gå til hans forrige kritikerroste bok, *Berlusconi Italia* (2006). Men selv uten å ta opp fenomenet Silvio Berlusconi til drøftelse, sitter jeg som leser igjen med et bilde av Roma som en by ulmende av politiske konflikter, gammelt hat og motsetninger med røtter tilbake til første halvdel av det tyvende århundre, med en fascisme som har begynt å røre på seg igjen i nye klær, med stor sosial uro i dårlig planlagte drabantbyer, med vold mot sigøynere osv. Dette er en beskrivelse som nok er verdt å ta med seg som motvekt til turistbrosjyrenes Roma. I tillegg til sin historiske arv er Roma utvilsomt en europeisk storby på godt og vondt. Det er verdt å reflektere over for turister som stort sett oppholder seg i det historiske sentrum, med sin kunstarv fra renessansen og barokken,

sine overdådige kirker og andre historiske monumenter.

Det ligger naturligvis noen svakheter i den litt sveipende fortellingsformen til Ekern, der intervjuer, referanser til historiske fremstillinger, gjengivelse av påstander og forfatterens analyser blandes sammen, men hans romabok gir et interessant innblikk i ting som guidebøker i beste fall omtaler kursorisk. Dette gjør at boken absolutt er verdt å lese for den som har et lidenskapelig forhold til byen Roma og dens historie, og ikke kan få nok av byen. Som Jokke og Valentinerne synger: Det er mange som har det sånn.

Olav Hovdelien

Adventsaksjonshelg

JORDEN, VÅRT HJEM
MILJØPROSJEKT I ZAMBIA

ADVENTSAKSJONEN
Zambia 2011

NÅR: Fra 4.-6. november 2011
HVOR: Mariaholm, Spydeberg
HVEM: Ungdom fra lokallagene. Du må være konfirmert.
PRIS: Kr 800 for NUK-medlemmer,
Kr 1200 for ikke-medlemmer

PÅMELDINGSFRIST: 16/10-2011
ANSVARLIG/LEIRSJEF: Anna S. Vøllo

Dette er et sentralt NUK-arrangement med tilhørende ordninger, blant annet reisestøtte.

Spørsmål? Kontakt NUKs sekretariat
Tlf: 23219-540/-541
Mail: nuk@nuk.no

PÅMELDING SKJER PÅ WWW.NUK.NO (via checkin.no)

www.adventsaksjonen.no

Musikk til ettertanke og trøst

Sr. Ragnhild Marie Bjelland OP

*Så spill, min elskede
favn min jord*

Spill mer om de nye farver

Om synet som går over fjell og vann

Om tåren som speiler det nye land

Om tiden som bærer meg over

(Linn Stokke: *Tanker fra en sorg*)

En vis mann skal ha sagt at man alltid er alene med sin sorg, det er sanne og forstandige ord. All mulig omsorg fra våre omgivelser kan aldri trenge helt inn i dypet av oss, i dypet av vår sorg; kanskje musikken kan?

2. november minnes vi våre avdøde, og det kan både føles godt og gi lindring å lytte til musikk – musikk til ettertanke.

De to innspillingene som her skal presenteres, er begge kunstmusikk, altså ikke liturgisk musikk til bruk i messen. Fellesnevneren er at de begge bygger, på svært ulikt vis, på den katolske Requiem-messen. Begge verk er også komponert innenfor samme tiår, i henholdsvis 1943 og 1947.

Maurice Duruflé:

Requiem & Quatre motets sur des thèmes gregoriens

English chamber orchestra
Corydon singers m.m

Komponisten Maurice Duruflé (1902–1986) var i en årrekke organist i Saint-Etienne kirken i Paris og var høyt akttet som kunstner.

Hans Requiem finnes i utallige innspillinger, denne er fra 1985 og er på et meget høyt kunsterisk nivå. Verket ble komponert i 1947 til minne om komponistens far og finnes i tre ulike orkesterversjoner fra komponistens hånd. Denne innspillingen inneholder den versjonen som er oftest anvendt.

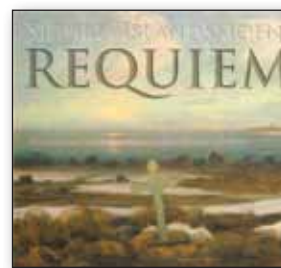
Duruflés karakteristiske romantiske og følsomme verk lar den gregorianske musikken ligge som et tydelig og hørbart bakteppe, hans personlige stil løfter oss ut av den liturgiske musikk og inn i den høyromantiske kunstmusikken.

Musikken er usigelig vakker, og inspirer meg til å sitere skriften:

«Vennlige ord er som dryppende honning, søte for sjelen og sunne for kroppen» (Ordspråkene 24).

Duruflés musikk er virkelig som dryppende honning, den smører sjelen.

Musikken gjør godt, den kan «sende et trøstens bud når sjelen er i klemme» (Petter Dass).

Sigurd Islandsmoen:

Requiem

Kristiansand Symfoniorkester
Det Norske Solistkor

Innspillingen består av noe så sjeldent og enestående som en Requiem-messe komponert av en norsk komponist fra Valdres.

Sigurd Islandsmoen ble født i Sør-Aurdal i Valdres i 1881 og døde i 1964, han virket som organist i Moss mesteparten av sitt liv. Så vidt meg bekjent, er dette det eneste av Islandsmoens verker som har fått større utbredelse. Requiem ble urfremført i Vår Frelsers kirke (Oslo Domkirke) i 1943, selve fremføringen ble noe forsinket grunnet flyalarm.

Musikken er vakker og inntagende, utpreget nasjonalt preget og et avgjort spennende bekjentskap. Stilen er høyromantisk med noe neoklassisk innslag.

Kristiansand Symfoniorkester, Det norske Solistkor og solistene Hilde Haraldsen Sveen, Marianne Beate Kielland, Ulf Øien og Trond Hallstein Moe blir sikkert og profesjonelt ledet av Terje Boye Hansen. Innspillingen holder et høyt kunsterisk nivå, ingen nevnt, ingen glemt. Plateselskapet 2L (flere ganger nominert til Grammy) står for produksjonen.

«Den innsats Sigurd Islandsmoen hittil har rukket å gjøre i norsk kirkemusikk er intet mindre enn imponerende. Når den er så lite kjent av de fleste, har det alene sin grunn i Islandsmoens medfødte redsel for alt som heter reklame» (domorganist Arild Sandvold, 1895–1984, fra forordet til urfremførelsen av «Requiem»).

Som alltid anbefales et besøk i St. Olav bokhandel, utvalget er stort og variert, og det som ikke finnes for hånden, kan bestilles. Utenbys lesere kan ta en titt på utvalget via stolavbok.no.

Formidabelt
Dagbladet

Glimrende
Aftenposten

Imponerende
VG

ELLEN HORN UNDSET

Av: Otto Hømling og Tine Thomassen, Regi: Otto Hømling, Scenografi/Anstyredeisgn: Jørd Lie Thorsjannen, Musik: Ketil Bjørnstad,
Lysdesign: Espen Solum, Prosjeksjoner: Knut Solhaug, Maskedesign: Helge Bjørnå.

24.10 Oslo / Nydalen	14.11 Stjørdal	04.12 Lyngdal
25.10 Oslo / Nydalen	15.11 Melhus	05.12 Tonstad
26.10 Oslo / Nydalen	16.11 Røros	06.12 Arendal
03.11 Hammerfest	18.11 Oppdal	07.12 Risør
04.11 Alta	19.11 Åndalsnes	08.12 Seljord
07.11 Narvik	20.11 Nordfjordeid	09.12 Notodden
08.11 Svolvær	21.11 Førde	12.12 Halden
10.11 Namsos	22.11 Florø	13.12 Lillehammer
12.11 Verdal	24.11 Stord	
13.11 Bjugn	25.11 Bømlo	

DnBNOR

www.riksteatret.no

RIKSTEATRET

St. Olav bokhandel

Messebok
Katolsk almanakk:

I handel fra 1. november!

Adventskalendere til glede for
små og store!

Vær tidlig ute med julegavene

Åpningstider:

Tirsdag – fredag: 10 – 17

Lørdag: 11 – 14

Søndag: 12.30 – 15

Mandager: STENGT

Lys fra øst – i vest

Olivier Clément

Av Karl Johan Skeidsvoll

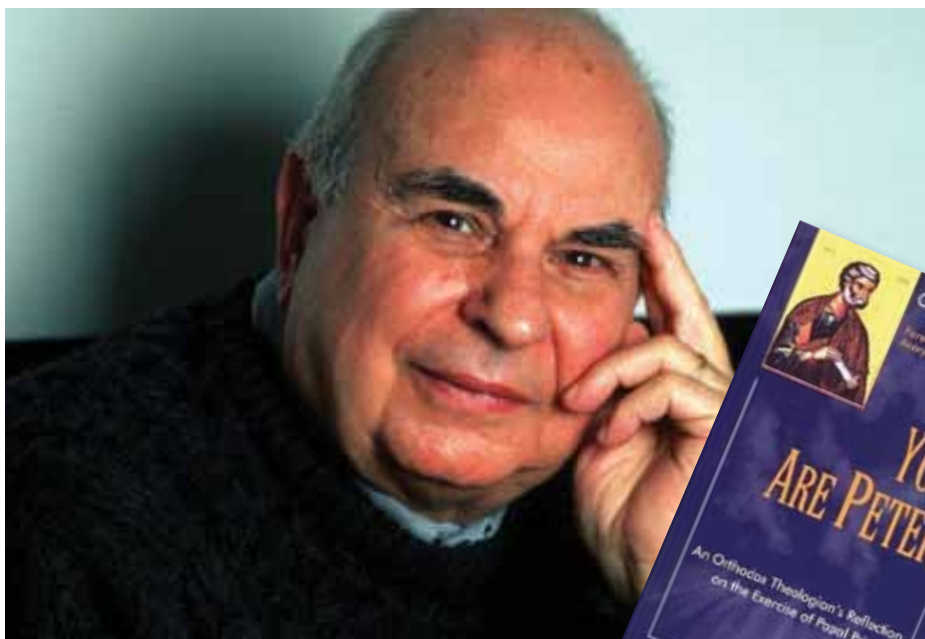
I mai 1995 sendte pave Johannes Paul II ut sin økumenikk-encyklika *Ut unum sint*. Her utfordret han kristne fra andre konfesjoner til sammen med ham «å finne en måte å utøve det romerske primat på som, uten på noe vis å gi avkall på det som er sentralt i dets oppdrag, likefullt er åpent for den nye situasjon». Flere teologer fra mange kirkesamfunn grep pennen fatt, men ett svar utmerket seg som spesielt interessant.

Det var den ortodokse teologen Olivier Clément's lille bok *Rome autrement: Une reflexion orthodoxe sur la papauté* (1997). På engelsk fikk den tittelen *You Are Peter: An Orthodox Reflection on the Exercise of Papal Primacy*.

Veien til tro

Olivier-Maurice Clément ble født i 1921 i Aniane, Languedoc (Sydfrankrike), i en familie uten synlig interesse for troen. Han ble likevel tidlig fascinert av religiøse spørsmål og slo inn på en akademisk løpebane innen religionsvitenskap og østlige studier. Da han fikk en undervisningsstilling i Paris, kom han i kontakt med det franskspråklige ortodokse miljøet i byen rundt det relativt nystartede St. Dionysus' teologiske institutt, og spesielt med dets dekan Vladimir Lossky. I Losskys arbeid med Kirkens mystiske tradisjon fant han det han før hadde søkt etter i sine studier innen historie og østens mystikk. En av Clément's viktigste bøker skulle senere bli *Sources: Les mystiques chrétiens des origines* (1982). Han ble døpt i Paris 30 år gammel, i den eksilrussiske kirken.

Olivier Clément fortsatte i sin lærerstiling, men ble mer og mer involvert i det andre ortodokse teologiske instituttet

Olivier Clément (1921-2009)

i Paris, Saint-Serge, grunnlagt i 1924 med blant annet Sergej Boulgakov og Georges Florovsky i viktige professorstillinger. Instituttet var til å begynne med et seminar for å utdanne geistlige som kunne tjene St. Sergiuskirken og andre menigheter for russiske troende som hadde måttet flykte for revolusjonen i 1917. Fra tiden rundt annen verdenskrig ble instituttet stadig mer opptatt med økumeniske spørsmål, fokus ble dreiet mer i retning av å representere ortodoksien som en europeisk og verdensvid tradisjon, ikke først og fremst russisk, og undervisningsspråket ble etter hvert hovedsaklig fransk.

Ortodoks teolog i vest

I denne atmosfære – han ble med tiden engasjert som professor i moralteologi ved instituttet – fant Clément en utgangsposisjon for det som skulle bli en rik produksjon av bøker og artikler, med tematikk fra historie, litteraturkritikk, komparativ religion, men mest av alt teologi. Han var en pådriver i arbeidet med å frigjøre den vesteuropeiske ortodokse visjon fra den noe klamme nostalgien i forhold til det bysantinske som ellers har lett for å prege tenkningen, eller den enda snevrere bindingen til den slaviske kirken, som naturligvis var både nødvendig og uunngåelig i instituttets tidlige fase.

Uten å kaste vrak på noen av skattene fra disse tradisjoner ville Clément være en sann ortodoks teolog med begge benene

plantet i vestlig kultur, og dermed var det utenkelig for ham ikke å være i dialog med andre åndelige retninger i den alt annet enn ensartede kristne virkelighet. Slik ble denne legmann med årene en ledende figur i den ortodokse «pariser-skolen», som var et møtepunkt mellom ortodoks tro og vesteuropeisk kultur. Dersom, mente Clément, ortodoksien skulle bli mer enn et museum for ritualer, selvtilfreds innhyllet i røkelse foran gullbeslåtte ikonostaser, måtte den åpne seg for verden og gå inn i dialogen, være sann kirke blant menneskene.

Vennskapets økumenikk

Clément's økumeniske tenkning og arbeid, en oppriktig dialog med kristne fra andre konfesjoner, ble hans kanskje mest synlige bidrag for oss som ikke tilhører den ortodokse kirke. Han hadde en egen evne til å stifte nære vennskap med fremtredende personer på tvers av kirkegrensene: Hans egen patriark Athenagoras av Konstantinopel og etterfølgeren, den nåværende patriark Bartholomeos, fremstår som Clément's åndsfrrender i hans to bøker, *Dialogues avec le Patriarche Athenagoras* og *La vérité vous rendra libre. Entretiens avec le patriarche œcuménique Bartholomé Ier*.

Hans vennskap med Andrea Riccardi, grunnleggeren av Sant'Egido-fellesskapet i Roma, resulterte i *Petite Boussole spirituelle pour notre temps*. Han besøkte flere ganger Taizé-fellesskapet

og ble en nær venn av broder Roger. Hans tanker omkring dette fikk skriftlig form i *Taizé – un sens à la vie*. Og sist, men ikke minst var han en god venn av pave Johannes Paul II, noe som kanskje ga ham dobbel grunn til å svare på utfordringen til å tenke høyt omkring utøvelsen av det petrinske embede.

Clément ville være en sann ortodoks teolog med begge benene plantet i vestlig kultur, og dermed var det utenkelig for ham ikke å være i dialog

Hvordan Peter?

At den katolske kirke ble stadig mer åpen overfor sin østlige «søster», så Olivier Clément som et håpets tegn, og han arbeidet for at det samme skulle gjelde andre veien. I *Rome autrement* gir han en konsis gjennomgang av hvordan den østlige og vestlige kirke har forstått Peters etterfølgers posisjon, hver på sin kant, opp gjennom historien, gjerne satt opp som en balansegang mellom pave-makt og konsiliarisme. En slik «kreativ spenning» mellom de tre «antenner», konsilets autoritet, pavens røst og folkets bifall, ledet Kirkens sannhetserkjennelse i tidligere tider.

Mot slutten av boken ser Clément for seg en forenet kirke uten den nåværende sentralstyringen, hvor paven utnevner biskoper over hele kloden. Han ser for seg at Kirken har en administrativ-hierarkisk struktur under biskoper, metropolitter, patriarker (uten de ofte nasjonale grenseoppgangene som har

preget østkirken) og blant dem Romas biskop som *primas*, et samlende symbol, en legemliggjøring av St Peters nærvær og St Paulus' karisma. Som sin første forgjenger, må paven være en profet for enhver tid, og en martyr for sannheten, mer enn å være *Pontifex maximus* blir han da *Servus servorum Dei*.

Karl Johan Skeidsvoll er utdannet klassiskfilolog, og arbeider innen gresk patristikk med en avhandling om Gregor av Nazianz og bispeembedet på 300-tallet. Han tilhører St. Olav menighet i Oslo.

Fra biskop Berislav Grgic' kalender*

- 4/11 Årsrequiem for biskop Gerhard Goebel MSF
- 20/11 Sogneprestinnsettelse Narvik
- 23–26/11 I Roma i anledning internasjonal konferanse for sykehussjelesorg
- 2/12 Norsk katolsk bisperåd

*Å jour per 6/10

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

- 27/10 Assisi-markering
- 28–30/10 PRO-møte
- 1/11 Katolsk-luthersk samtalegruppe
- 3/11 Religions- og livsnyderforum
- 5–24/11 Ferie
- 25–26/11 I Trondheim
- 30/11–2/12 Tribunalmøte i London
- 2–4/12 Norsk katolsk bisperåd, Roma

*Å jour per 3/10

Den 54. internasjonale
MILITÆRVALFART
Til **LOURDES** i Frankrike 7. – 16. MAI 2012

Påmelding på NUK.no
innen 23. mars

Kontakt:
p. Sigurd Markussen,
23303200

Pris (egenandel)
For menige og korporaler: 3.500,-
For befal: 4.000,-

Allesjellersdag

– en dag viet omsorgen for de avdøde

Trick or treat, knask eller knep – det er ikke så veldig lenge siden man første gang her i landet fikk et par små spøkelser eller vampyrer på dørterskelen, med forventning om godterier. Halloweenfeiringen har på få år gått den samme seiersgang jorden rundt som Coca Cola, Barbie, Idol og Ipod.

Som så mange andre kommersialiserte fester, handler også Halloween for en stor del om at barn skal få gaver – godteri og kaker. Det finnes et utall tips om hvordan man kan bake skumle kaker, kaker som ser ut som avrevne fingre, små spøkelser eller knokler. Men begynner man å nøste i dette, vil man finne de katolske sporene, spor som ikke bare taler om fascinasjon for død og mørke, men om de levendes omsorg for de døde.

Kirken har plassert Allehelgensdag og Allesjellersdag etter hverandre, 1. og 2. november (Halloween er kvelden før Allehelgensdag). Den første dagen feirer vi alle de hellige som har nådd frem og står for Guds trone, den neste er viet de avdøde som ennå ikke er

nådd frem, de som er i renselsestedet, skjærsilden.

Allesjellersdag er mer enn en minnedag, den handler om barmhjertighet, en barmhjertighet som i Kirken strekker seg over dødens terskel, til dem som døde i troen, – men som likevel mangler noe før de kan gå inn til Guds herlighet.

Fra de tidligste tider har Kirken æret de avdødes minne og båret frem forbønnen for dem, særlig det eukaristiske offer, slik at de kan nå frem til det salige syn etter å ha blitt rensset. Kirken anbefaler også almisser, avlat og botsøvelser til fordel for de avdøde, sier Kateketismen (KKK 1032).

Foto: istockphoto.com

Hvordan kan vi hjelpe de avdøde?

Kaker som har form som knokler, er «dødskul» mat på Halloween. Men skikken er høyst katolsk. Det er ikke altfor mange år siden slike kaker ble bakt og gitt til de fattige på Allesjellersdag. Da var det ikke bare med tanke på de fattige, men også en almisse ofret til Gud for å utvirke nåde for sjelene i skjærsilden. I dag må vi gjøre noen endringer for å knytte knokkelkaker til almisser og fortjenester for de avdøde. En idé er å la barn og voksne gi en bestemt sum 10–20 kr for hver kake man spiser og donere pengene til for eksempel Menneskeverd, som er en organisasjon der både Oslo katolske bispedømme og NUK er støttemedlemmer og som arbeider for menneskeverdet der det er mest truet, i begynnelsen

Evangelielesningene Allehelgensdag og Allesjellersdag med spørsmål til refleksjon

Finn gjerne sammen i en samtalegruppe eller i parvis, f. eks. hjemme eller i en studiegruppe, for å diskutere spørsmålene sammen.

Allehelgensdag

1. november (Matt 5,1-12a)

På den tid så Jesus mengden av mennesker og gikk opp i fjellet. Der satte han seg, og disiplene flokket seg om ham. Da tok han til orde for å undervise dem, og sa: «Salige er de som vet seg fattige, for himlenes rike tilhører dem. Salige er de ydmyke, for de skal ta jorden i eie. Salige er de som sørger, for de skal finne trøst. Salige er de som hungrer og tørster etter Guds rettferd, for de skal få stillet sin sult. Salige er de barmhjertige, for de skal selv finne miskunn. Salige er de rene av hjertet, for de skal se Gud. Salige er de som skaper fred, for de skal hete Guds barn. Salige er de som blir forfulgt for sin rettferds skyld, for himlenes rike tilhører dem. Ja, salige er dere, når dere for min skyld blir

spottet og forfulgt, og all slags ondskap blir løyet dere på – gled dere og fryd dere da! For en stor lønn venter dere i himlene.»

- Hvilke menneskelige egenskaper er det Jesus her stiller opp som de aller høyeste?
- Denne talen som Jesus holdt, Saligprisningene, kan blant annet leses som en polemikk (motsvar) til de verdiene han så preget samfunnseliten i hans egen samtid (for eksempel materialisme, egoisme, maktkamp, råskap, voldelighet). Hvilke verdier mener du er fremtredende i samfunnslivet i vår tid?
- Hvorfor blir de salige spottet, forfulgt og løyet all slags ondskap på, tror du? Hvilket inntrykk får du av de salige?

Foto: Wikimedia Commons

Knokkelkake

av livet og mot slutten. Gaven ofrer vi samtidig til Gud for de avdødes sjeler.

Her er en oppskrift på en knokkelkake, i Tyskland kalt Seelenbrot

Ingredienser

- 1 kg hvitemel
- ½ l melk
- 30g gjær
- 100g sukker
- 200g smør
- én klype salt

Fremgangsmåte: Alle ingrediensene må ha innetemperatur. Ha melet i en bolle. Varm opp en kopp melk til lunken temperatur, smuldre opp gjæret i melken og ha det i bollen. Tilsett 1 ts sukker og rør om. Sett fordeigen på et varmt sted i 15 min.

Ha i sukker og melk og til sist salt og smeltet, temperert smør. Elt deigen helt til den begynner å gjære. Dekk til deigen, og la den stå en stund på et varmt sted til deigen er omtrent dobbelt så stor.

Del til sist blir deigen i 3 eller 4 biter og rull dem ut i pølser. Disse flettes sammen til en flette. *Seelenbrot* er 30 cm. lange fletter. Tips: mange fletter «pølsene» bare i hver ende og lar dem løpe parallelt i midten. Da får de en mer «benaktig form».

Steking: Stekes ved 220 °C i 35 min.

Rosenkrans

Det gjøres mye nifst utav kontrasten mellom lys og mørke på Halloween. I katolsk sammenheng står lyset sentralt i forbønnen for de døde. I Mellom-Europa er det tradisjon for at husstanden samles i et rom med bare et stearinlys som eneste lyskilde og sammen ber rosenkransen for de avdøde. Har man bevart et lys fra Kyndelsmesse, 2. januar, kan det brukes ved denne anledningen.

Foto: Wikimedia Commons

Messen for de avdøde

Våre små offer av almisser og bønner blir virkefulle fordi de tas opp i Kristi store offer. Derfor står også messeseiringen for de avdøde i sentrum for alt det andre vi kan gjøre på Allsjelersdag. Til messen på Allsjelersdag bærer vi med oss våre avdøde slektninger og venner, og gjennom vår bønn legger vi deres navn på alteret.

Torvild Oftestad, Det kateketiske senter

- Hvordan kan vi få øye på de salige (eller *det hellige*)? Finnes det noen som er/vil være salige i vår egen tid? Hva kan man gjøre for å bli salig?
- Hva er fruktene av saligheten, eller *de saliges lønn*? Hva betyr den for deg? Ville du ønsket deg den?

Allesjelersdag

2. november (Joh 14,1-6)

På den tid sa Jesus til sine disipler: «La ikke angst og uro ta motet fra dere. Tro på Gud, og tro på meg! I min Fars hus er det mange boliger. Var det ikke så, hadde jeg sagt dere det. Jeg går jo dit for å gjøre plass i stand for dere. Og når jeg er gått hen og har gjort alt i stand, kommer jeg tilbake og tar dere

med meg, for at også dere skal være der hvor jeg er. Og dit jeg går, kjenner dere veien.» Thomas sier til ham: «Herre, vi vet ikke hvor du går hen. Hvordan skal vi da kunne vite veien?» Jesus svarer: «Jeg er veien, sannheten og livet. Ingen kommer til Faderen uten gjennom meg. Kjenner dere meg, skal dere også lære å kjenne min Far. Dere kjenner ham jo alt, og har sett ham.»

- Hva er det Jesus snakker om når han sier «min Fars hus»?
- Også i vår tid finnes mange mennesker, også kristne, som har uro og eksistensiell angst, eller som innimellom kjenner på tvil. Hva er det Jesus sier her som kan være betryggende eller trøstende hvis man er usikker eller redd?

- Hva sier Jesus at vi skal gjøre for å komme dit han er?
- Hva tror du Jesus mener når han sier til Thomas «Jeg er veien, sannheten og livet»?
- Hva er det Jesus videre uttrykker her om forholdet mellom ham selv og Faderen?

Camilla Cselenyi, Det kateketiske senter

DET KATEKETISKE SENTER

Besøk oss på katekese.no

Foto: M. B. / AP

Pave Benedikts tyske leksjoner

Av Andreas Dingstad og Heidi H. Øyma

– Kirken i Tyskland er meget godt organisert. Men bak apparatet: Finnes det også en tilsvarende åndelig styrke – styrken ved troen på en levende Gud? Vi må ærlig innrømme at vi har mer enn nok med hensyn til det organisatoriske, men ikke nok av det åndelige. Jeg vil legge til: Den virkelige krisen Kirken står overfor i den vestlige verden, er en troskrise. Finner vi ikke en genuin måte å fornye vår tro på, vil alle strukturelle reformer være fånyttede.

(Benedikt XVI under møte med katolske legfolk i Freiburg, 24. september 2011)

Pave Benedikt XVI 21. utenlandsreise tok ham til Tyskland den 22.–25. september. Dette var pavens tredje offisielle statsbesøk. I reformasjonens hjemland har både protestanter og katolikker uttrykt mer eller mindre realistiske forhåpninger til konkrete resultater fra besøket – alt etter eget ståsted. Kirken i Tyskland var i fjor vitne til en 50 % økning i antall utmel-

delser, fra 124 000 i 2009 til 181 000 i 2010. Tyskland har en ordning med kirkeskatt, ved å melde seg ut, slipper man denne. 2010 var første år antallet utmeldte katolikker var større enn antallet utmeldte protestanter. Flere katolske grupperinger har i tillegg krevd strukturelle og læremessige reformer i forkant av besøket. Ved sin ankomst sa paven imidlertid at han «først og fremst er kommet for å møte mennesker og snakke om Gud».

Og snakke, det gjorde han. I løpet av fire dager holdt den 84 år gamle Benedikt XVI utrolige 18 taler. En gjenoppgivelse av det radikale kristne budskap og spørsmålet om Gud – både i offentligheten og den personlige tro – skulle bli gjengangere i Benedikt XVIIs budskap til det tyske folk. Her følger noen av høydepunktene.

Berlin

I løpet av de første 24 timer i landets hovedstad møtte han blant annet representanter fra Tysklands jødiske trossamfunn – hvor paven igjen fastslo at Kirken kjenner «en stor nærhet til det jødiske folk» – samt tyske muslimer. Benedikt fremhevet viktigheten

av religionsfrihet og de felles verdier som deles av kristne og muslimer. Her så han også fremover mot det interreligiøse møtet i Assisi i oktober og presiserte at troende har et spesielt ansvar for å bygge en bedre verden, samt behovet for «å vokse i dialog og gjensidig aktelse».

Torsdag kveld var det klart for den store utendørsmessen på Olympiastadion med over 75 000 troende, hvor Den hellige far blant annet etterlyste en bedre forståelse av Kirkens vesen – hun må gå dypere enn de dagsaktuelle kontroversielle temaer.

Tradisjonen tro ved pavelige besøk arrangeres det også protester. Da vestreradikale kvelden før ankomsten tilgriset nuntiatoret i Berlin, fryktet man naturlig nok det verste. Den tyske mediedekning i forkant av besøket var også svært omfattende, og størst oppmerksomhet fikk torsdagens demonstrasjon i Berlin, arrangert av en slags ad hoc paraplygruppe som samlet seg under parolen «Keine Macht den Dogmen» («Ingen makt til dogmene»). Rundt 9000 møtte opp på demonstrasjonen, et betydelig lavere antall enn de først estimerte 20–30 000.

Rundt 100 av 700 medlemmer av Bundestag boikottet også pavens tale torsdag – men setene ble allikevel fylt opp av tidligere medlemmer. Frykten for politisk innblanding i interne tyske anliggender ble brakt til skamme, siden pavens tale – som blant annet tok for seg politikeres plikt til å søke rettferdighet fremfor egen karriere – var langt mer filosofisk enn politisk, og han ble ved flere anledninger avbrutt av applaus. Han understreket behovet for å søke kriterier for rett og galt i politikken.

–I de fleste saker som skal lovreguleres, kan flertall være et tilstrekkelig kriterium. Men i de grunnleggende rettsspørsmål, når det dreier seg om

Hvem bryr seg egentlig fremdeles om dette – også blant oss kristne? Hva betyr spørsmålet om Gud i vårt liv? I vår forkynnelse?

menneskets og menneskehetens verdighet, er det åpenbart at flertallsprinsippet ikke strekker til.

Paven nevnte kong Salomos bønn om visdom som et ideal for politikere og siterte Augustin:

–Ta vekk retten, og hva blir staten annet enn en stor røverbande? Benedikt knyttet dette til Tysklands egen historie.

–Vi tyskere vet av egen erfaring at disse ordene ikke er et tomt skremmebilde, sa han.

Benedikts «fingerspitzengefuhl» ble lagt merke til av tyske medier. Frankfurter Allgemeine Zeitung omtalte pavens opptreden i Bundestag som århundrets tale, mens Deutsche Welle roste talen og stilte samtidig spørsmål: Var all «hype» for ingenting?

Erfurt og Freiburg

I Freiburg hadde Benedikt et privat møte med fem ofre for seksuelle overgrep. Paven hadde tidligere på flyet til Tyskland uttrykt forståelse for dem som har valgt å forlate Kirken grunnet overgrepsskandalene. Han ba allikevel legfolk om å bekjempe denne typen kriminalitet «fra innsiden».

Ett av høydepunktene i det tettepakkeprogrammet var det økumeniske møtet i Erfurt med tyske protestanter, i byens tidligere augustinerkloster, hvor Martin Luther bodde og underviste. Her knyttet paven an til Luther for å illustrere ledemotivet for reisen: spørsmålet om Gud:

–Det som drev Luther, var spørsmålet om Gud, det var den dype lidenskap og drivkraft i hele hans liv [...]. «Hvordan kan jeg finne en nådig Gud?» Det treffer meg stadig i hjertet at dette spørsmålet var den bevegende kraften i hans liv. For hvem bryr seg egentlig fremdeles om dette – også blant oss kristne? Hva betyr spørsmålet om Gud i vårt liv? I vår forkynnelse?

– Gud blir i økende grad drevet bort fra samfunnet [...] Er vi ment å skulle gi etter for sekulariseringspresset og bli moderne ved å utvanne troen? spurte paven, som også advarte mot en form for økumenikk som gjennom kompromisser forsøker å finne frem til et minste felles multiplum. Den beste form for kristent trosvitnesbyrd er på en fryktløs måte å spre evangeliet til et samfunn som viser mer og mer likegyldighet overfor troen, sa paven.

Utfordret legfolket

Da den salige John Henry Newman en gang ble spurt «hvem er legfolket?», svarte han tørt: «Vel, Kirken ville sett ganske tåpelig ut uten dem.» Men det er ikke antallet det kommer an på, men innholdet – jamfør pavens tidligere uttalelser om Kirken i Europa som en «kreativ minoritet».

Å bli mindre i antall betyr ikke nødvendigvis at man blir svakere, men at hver og en må stille seg noen grunnleggende spørsmål om sitt personlige gudsforhold og også om forholdet til Kirken, fremhevet Den hellige far da han søndag kveld feiret avslutningsmessen i Freiburg. Kirken i Tyskland kan fremdeles være «en velsignelse for hele den globale Kirke», sa paven, dersom hun «forblir trofast i enhet med Peters etterfølger og apostlene».

En frimodig pave Benedikt brukte søndagens tekstlesning til å aktualisere Jesu ord om tolloppkreverne og skjøgene som kommer inn i Guds rike før folkets religiøse ledere:

– Agnostikere, som konstant utfordres av spørsmålet om Gud, og de som lengter etter et rent hjerte, men lider grunnet våre synder, er nærmere Gud enn de troende hvis trosliv er 'rutine' og som ser på Kirken som en ren institusjon – uten å la sine hjerter berøres av troen, sa paven til de over 100 000 fremmøtte.

Da han senere møtte et utvalg av legfolk fra ulike sammenhenger, sa Benedikt at Kirken må frigjøre seg fra «sin verdslighet», og at hun gjennom frigjøringen fra «materielle og politiske byrder» igjen – på en troverdig måte – kan spre evangeliet til verden.

–La oss som enkeltmennesker og som kirkelig fellesskap leve i en stor kjærlighetens enkelhet. Det er på samme tid det enkleste og det vanskeligste som finnes, for det krever hverken mer eller mindre enn å gi seg selv.

Alle taler finnes på Vatikanets eget nettsted, vatican.va.

Pavens bønneintensjoner 2011

Oktober

Generell intensjon:

At dødsyke mennesker må finne støtte under sine lidelser i troen på Gud og ved den kjærlighet medmennesker viser dem.

Misjonsintensjon:

At feiringen av Verdensmisjonsdagen må øke iveren for evangelisering hos Guds folk og støtten til misjon gjennom bønn og økonomisk hjelp til de fattige kirker.

November

Generell intensjon:

At de katolske kirker i øst og deres æverdige tradisjoner må bli kjent og akttet som en åndelig skatt for hele Kirken.

Misjonsintensjon:

At det afrikanske kontinent må finne styrke i Kristus til å sette ut i livet den rettferdighet og forsoning som biskopene uttrykte ønske om ved den andre Afrika-synode.

Desember

Generell intensjon:

At alle jordens folk, ved å kjenne og respektere hverandre, må vokse i gjensidig forståelse og respekt.

Misjonsintensjon:

At barn og unge må være budbringere for evangeliet og alltid bli akttet og skånet for enhver form for vold og utnyttelse.

Norges Unge Katolikker (NUK) avholdt sitt årlige Landsmøte på Mariaholm helgen den 9. til 11. september. Som vanlig inneholdt programmet valg av ny leder og nytt arbeidsutvalg (styre). Ny NUK-leder ble **Kristine Gran Martinsen** (født Stiansen) fra Oslo. Kristine overtar vervet etter **Alexander Golding**. De følgende ble valgt til organisasjonens arbeidsutvalg: **Tor Peter Nguyen, Stefan Bivand, Quyen-Di Ngoc Phan** og **Katarina Lindberg**. Vararepresentanter ble **Joseph Ottersen** og **Thao Phuong Huynh**. På sitt første møte konstituerte AUV seg og valgte Stefan Bivand til nestleder. Bildet viser fra venstre: Stefan, Thao, Josef, Kristine, Quyen-Di, Tor Peter og Katarina.

St. Olav

P. Marcelo Gabriel Jofré, sjelesørger for spansk-talende katolikker, skulle i utgangspunktet jobbet i Oslo katolske bispedømme ut året. Grunnet studier måtte han sommeren

2011 imidlertid forlate bispedømmet før tiden. I påvente av en fast etterfølger i den spanske sjelsorgen, har p. **Cristian Borgoño** L.C – som for tiden har et sabbatsopphold – sagt seg villig til å vikariere noen måneder fremover. Borgoño er professor i bioetikk ved Pontifical Athenaeum Regina Apostolorum i Roma. Han overtar p. Marcelos kontor i Akersveien, samt hans norske mobilnummer, og kan nås på Cristian.Borgono@katolsk.no/ 47 82 12 28.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 28. september 2011

Oslo katolske bispedømme har ansatt **Hai-Nam Vy** i stillingen som eiendomsansvarlig fra 1. oktober. Hai-Nam er født 24. november 1974 i Cam Ranh (Vietnam) og kom til

Norge i 1978. Hun er utdannet sivilingeniør fra NTNU i Trondheim, med fagfeltene anleggsteknikk og geologi. Etter ett år som trainee i Veidekke var hun i fem år ansatt i Ullensaker kommune som avdelingsleder for veianlegg. Herunder hadde hun ansvar for godkjenning av reguleringsplaner for veianlegg, tekniske planer for veianlegg, prosjektledelse, bygging og drifting av veianlegg i Ullensaker. Siden 2005 har hun vært ansatt i Oslo Lufthavn AS (OSL) som kontraktsansvarlig. Herunder hørte ansvar for driftskontrakter i terminalen, gjennomføring av anskaffelser og prosjektledelse samt forvaltning av OSLs boligportefølge.

Eiendomssjefen vil i sitt arbeid bli assistert av eiendomsmedarbeider Paul Marić, som tiltrer sin stilling den 15. oktober.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 2. oktober 2011

Utnevelser

Utnevelser i Oslo katolske bispedømme

Den 31. august har biskop Bernt Eidsvig utnevnt **Robert Madej, Kjell Ivar Maudal** og **Sachut Anandan** til kirkelige assistenter i St. Laurentius menighet i Drammen. Utnevelsen gjelder for tre år fra 1. september. Den 31. august har biskop Eidsvig også gjenoppnevnt **Jerzy Edward Derendal** og **Sigurd Hening Jensen** til kirkelige assistenter i samme menighet for en periode på tre år fra 2. oktober.

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 6. september 2011/St. Olav

Løfteavleggelse og ordinasjoner

På festen for den hellige Augustin, 28. august, avla Dom **Aegidius Tomasz Woznikowski** sine evige løfter i Stift Klosterneuburg i Østerrike. Dom Aegidius, som har bakgrunn fra St. Paul menighet i Bergen, trådte inn i Stift Klosterneuburg i august 2007 og avla første løfter ett år senere. Sammen med ham avla også østerrikske Dom Florian Martin Tloust sine evige løfter.

Den 17. september ble br. **Haavar Simon Nilsen** OP (til høyre på bildet) diakonviet i Blackfriars Oxford. I samme messe ble to dominikanere fra den engelske provinsen ordinert, p. Lawrence Lew OP til prest og br. Robert Verrill OP til diakon. Ordinerende biskop var Joseph W. Tobin C.Ss.R, sekretær for Vatikanets kongregasjon for ordensfolk.

Vi gratulerer!

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 5. september 2011/St. Olav

In Memoriam

Sr. Pauline van der Schie FX

Født: 24. februar 1916 i Naaldwijk, Nederland

Død: 12. august 2011 i Bergen

Begravet: 19. august fra Vår Frue kirke (Marias Minde) i Bergen

Sr. Pauline ble født den 24. februar 1916 i Naaldwijk i Nederland. Den 5. november 1945 trådte hun inn i klosteret i Bussom, hvor St. Franciskus Xaverius-søstre hadde et hus for postulanter.

Hun kom til Norge i april 1956 og ble novise i Sylling, nær Drammen. Etter det første novisiatsåret kom hun til Moderhuset, den gang i Nygårdsgaten 3 i Bergen. Der tilbragte hun sitt annet

novisiatsår og avla sine første hellige løfter i oktober 1948 og sine evige løfter i 1951.

Sr. Pauline ble utdannet sykepleier på søstrenes sykepleieskole på Florida i Bergen og tok senere påbyggingskurs innen sykepleie og administrasjon. I flere år arbeidet hun på søstrenes egne hospitaler i Haugesund, Hønefoss, Stavanger og Arendal. Hun var alltid villig til å dra dit hvor det trengtes ferie- og sykevikarer.

I 1967 ble sr. Pauline ansatt som avdelingsleder på avdelingen for rekonvalesenter på Marias Minde. Det var plass til 20 rekonvalesenter, og plassene var alltid opptatt. Sr. Pauline var meget dyktig og også meget avholdt. Hun var flink til å lære opp nye medarbeidere.

St. Pauline deltok gjerne i studieuker for ordenssøstre i Osnabrück og på studiedager på de forskjellige klostre i Oslo.

Da rekonvalesentvirksomheten på Marias Minde ble nedlagt i midten av 60-årene, fant sr. Pauline et nytt arbeidssted på systuen. Akkurat da holdt søstre på å bestemme seg for en mer tidsmessig ordensdrakt, og det trengtes en som både kunne sy og være nøye

med målene. Fritiden brukte hun til å klippe ut og sy barneklær til et Caritas-barnehjem i Polen. Der ble hun husket lenge for alle de fine barnekjolene med blonder, pyntebånd og knapper.

Sr. Pauline hadde stor glede av besøk fra sin familie hvert år, men hun gledet seg også til besøk av kjente i menigheten, hjemmesykepleiere og dem som omga henne til daglig. Hun ønsket å være med på alt som skjedde i kirken på Marias Minde (Vår Frue), spesielt barnedåp og bryllup; og så lenge hun klarte det, var hun med i morgenbønnen klokken halv åtte hver morgen. Nyttårsaften var den siste festen i kommuniteten hun var med på, og hun var så glad da vi sang «Deilig er jorden».

Utover våren ble sr. Pauline stadig svakere, og i juli ble hun helt sengeliggende. Hun likte når vi ba og sang med henne, og hun takket alltid med et smil.

Hun ble akutt dårlig på fredag den 12. august, og personalet varslet søstre. Hun døde stille og rolig mens søstre ba bønnene for de døende.

Vi har mange gode minner om sr. Pauline, og vi lyser fred over hennes minne.

–St. Franciskus Xaveriusøstre

In Memoriam

Sr. Lillian Karlsen FX

Født: 8. juni 1926 i Drammen

Død: 19. august 2011 i Bergen

Begravet: 30. august fra Vår Frue kirke (Marias Minde) i Bergen

Sr. Lillian Karlsen ble født i Drammen i 1926. Hun hadde mange gode minner fra sin barndom om sine besteforeldre, foreldre og søsken, og hun elsket å fortelle om hvor fin hennes hjemby var på den tiden.

Hennes skolegang ble avkortet på grunn av krigen, men Lillian studerte på egenhånd, tok artium, grunnutdannelse innen sykepleie og etter hvert spesial-

utdannelse innen psykiatri. Hun ble opptatt i Kirken i ung alder og arbeidet i noen år hos St. Josephsøstre på Vor Frue hospital i Oslo. Søstre var svært snille mot henne.

Sr. Lillian trådte inn i vår kongregasjon i Bussom i 1948 og var postulant der i noen måneder før hun kom til Sylling og ble novise i 1949. Hun avla sine første løfter i Bergen i 1954 og sine evige løfter i 1958.

Hun arbeidet på FX-søstrenes egne hospitaler i Arendal, Haugesund, Stavanger, Hønefoss og på Florida i Bergen. I noen år var hun på Lier sykehus for å være nær sin aldrende mor i Drammen. Da hun kom tilbake til Bergen i 1978, arbeidet hun i noen år på Vestlandsheimen, hvor hun trivdes godt.

Da sr. Lillians helse begynte å svikte, flyttet hun til Marias Minde og tok del i de huslige gjøremål så lenge hun klarte det. I fritiden sin løste hun kryssord, som hun etter hvert ble ekspert på. Hun strikket for et barnehjem i Polen, og hun dyrket hobbyen sin: brevveksling med slekt og venner.

I 2007 ønsket sr. Lillian å flytte på et aldershjem, og hun fikk korttidsopphold på Røde Kors Sykehjem like ved Marias Minde. Etter noen måneder fikk hun fast plass på Kalfar Sykehjem, og hun trivdes der fra første stund. Hun lengtet aldri hjem til Marias Minde, men gledet seg over besøk av familien, søstre og gode venner.

I april i år ble sr. Lillian innlagt på Haraldsplass med hjertesvikt. Det så en tid svært alvorlig ut, men hun kom seg og flyttet tilbake til sykehjemmet, hvor hun feiret til 85-årsdag i juni. I den anledning kom familien fra Drammen, til stor glede for henne.

Sr. Lillian ble akutt dårlig den 17. august. Familien, søstre og hennes beste venninne, Ida, ble varslet. Ida satt vakt i flere timer den 18. og 19. og kunne se at det gikk nedover med henne. Sr. Lillian døde om kvelden den 19., like etter at Ida og en av søstre hadde gått hjem.

Vi takker sr. Lillian for alt hun har betydning for kongregasjonen og alle rundt seg. Vi lyser fred over hennes minne.

–St. Franciskus Xaveriusøstre

– Har alltid vært trygg i Guds hender!

Av Lars Rekaa

Han har vært fengslet og blitt bombet. Men det har aldri stoppet den sørsudanske biskopen Paride Taban. – Jeg har alltid vært trygg i Guds hender, sier han.

Nylig var han i Kristiansand, der han mottok Strømmestiftelsens prestisjefylte «Hjelp til selvhjelp»-pris for sitt praktiske fredsarbeid i hjemlandet Sør-Sudan, verdens aller yngste nasjon.

Biskop Paride Taban er pensjonert fra stillingen som biskop. Det betyr ikke at han lever en pensjonisttilværelse. Grunnen til at han forlot den daglige ledelsen av det katolske bispedømmet Torit, var arbeidet med fredslandsbyen i Kuron, Holy Trinity Peace Village.

Biskop Parides livslange arbeid for fred og landsbyen er grunnen til at ble tildelt prisen.

«Gjennom sitt arbeid utvikler han fattige menneskers evner og ressurser. Han arbeider for at de selv motiveres til å ta ansvar for sin egen utvikling og for en sunn forvaltning av jordas ressurser. Paride Tabans arbeid er et tydelig eksempel på at hjelp til selvhjelp gir resultater i kampen mot fattigdom», heter det i begrunnelsen for tildelingen.

Livsfare

75-åringen har en dramatisk historie. Han har vært fengslet under den sørsudanske frihetskampen, ikke bare av myndighetene i Khartoum. Biskopen var brysom også for frigjøringsbevegelsen SPLA, som holdt ham fanget i en periode.

Likevel var det nok de muslimske myndighetene i Sudans hovedstad som fryktet den uredde biskopen mest.

Paride i samtale med Gunnar Strømme og Strømmestiftelsens styreleder Svein Ove Faksvåg.

De sendte bombefly mot ham mens han feiret messen.

– Jeg kunne ha blitt drept den gangen. Men Herren hadde andre planer for meg, sier han.

Forholdene for kirken og for befolkningen i Sør-Sudan er fortsatt vanskelige. Biskop Parides gamle bispedømme, Torit, opprettholder derfor et kontor i Nairobi for å hjelpe de mange flyktningene i Kenya.

Vil ha fred

I øyeblikket er det fred i Sør-Sudan. Men freden er skjør. Myndighetene i nord forsøker å destabilisere situasjo-

– Pave Johannes Paul II kalte Sør-Sudan håpets land. Jeg regner nasjonen vår som ett av hans mirakler.

– Og uavhengigheten var jo et mirakel. Alle trodde vi var gale som kjempet mot muslimene i nord, sier biskopen.

Praktisk fredsarbeid

Biskopen har satset på praktisk fredsarbeid. Fredslandsbyen begynte som en demonstrasjonsfarm. Etter hvert har flere familier flyttet til området, som nå gir utkomme til flere tusen.

Det viktigste er likevel at landsbyen er i ferd med å stoppe de omfattende kvegtyveriene i området, som ligger

– Pave Johannes Paul II kalte Sør-Sudan håpets land. Jeg regner nasjonen vår som ett av hans mirakler.

nen og støtter raid over grensen. Det skyldes ikke minst et ønske om å få kontroll over Sør-Sudans oljeressurser, forteller biskopen.

– Men folk vil ha fred nå, sier han.

Biskopen sier også at Sør-Sudan bør kunne ha ressurser til å brødfø landets befolkning.

– Men etter mange tiår med krig, er all infrastruktur og all industri i sør lagt i ruiner. Vi må ha hjelp av det internasjonale samfunnet i lang tid framover, sier prisvinneren.

nær grensene både mot Etiopia, Kenya og Uganda. Tyveriraid over grensen har i mange år vært en tradisjonell levevei.

– Vi har klart å stoppe mye av dette. Vi lærer de unge krigerne å leke i stedet for å stjele kveg. I dag kan de unge møte hverandre til fredelige fotballkamper, forteller biskop Paride.

Biskopen nyter respekt både i sør og nord. Muslimene i nord kjenner blant annet hans innsats for krigsfanger fra regjeringsstyrkene. Kirken var den eneste institusjonen som kunne bidra

Foto: Odvar Hauken/Strømmestiftelsen

Fylkesordfører i Vest-Agder Thore Westermoen overrakte prisen.

Sør-Sudan

- * Sør-Sudan fikk uavhengighet 9. juli i år etter en folkeavstemming.
- * Før det hadde den kristne og animistiske befolkningen i Sør-Sudan kjempet en frigjøringskrig mot de muslimske myndighetene i Khartoum først fra 1955 til 1972, deretter fra 1983 og fram til uavhengigheten.
- * Myndighetene i nord har godtatt uavhengigheten, men det er fortsatt strid om oljeressurser og enkelte grenseområder.
- * Det er antatt at 2,5 millioner mennesker mistet livet i krigene, og over 5 millioner ble drevet bort fra hjemmene sine.
- * I dag anslås innbyggertallet i landet til rundt 8 millioner.
- * Hovedstaden er Juba.
- * Hilde Frafjord Johnson er FNs spesialutsending til Sør-Sudan.

med mat og hjelp. Dette har de tidligere fangene ikke glemt.

–Mange ønsket faktisk å konvertere, men på grunn av vanskelighetene kristne konvertitter møter i muslimske land, frarådet vi dette, forteller Paride Taban.

Samarbeid

Biskopen må også få sin del av æren for at det ikke har brutt ut ny religionsstrid i den unge nasjonen. Han har arbeidet aktivt i Sør-Sudans kirkeråd, som spiller en avgjørende rolle for samholdet innen det kristne flertallet i landet.

De største kirkesamfunnene i landet er Den katolske og den anglikanske kirke. Da rådet ble opprettet, hadde det ti kirkesamfunn som medlemmer. I dag er antallet over 60. I Sør-Sudan er pinsebevegelsen og presbyterianerne også store.

– Vi kjemper ikke mot hverandre, men klarer å stå sammen, sier biskopen.

Norsk støtte

Biskopen forteller at den kristne og animistiske befolkningen i Sør-Sudan har fått mye støtte fra Norge.

–Strømmestiftelsen hjalp oss gjennom hele krigen, og hjelper oss fortsatt. Nå håper vi at våre venner i Norge vil be for oss, både for fredslandsbyen og for landet vårt, sier biskop Paride Taban.

Husk

Assisi-markering i Oslo

27. oktober

- Seminar om religionsfrihet 16.00 i Mariagården, Akersveien 16
- Interreligiøs fredsmarkering 19.00 i St. Olav domkirke

Mer informasjon
May-Lisbeth.Myrhaug@katolsk.no
Tlf.: 95 13 24 80

Hjelp til selvhjelp-prisen

fra Strømmestiftelsen er tidligere tildelt:

- **Thor Heyerdahl** (1994)
- **Odd Hoftun** (1995)
- **Petter Skauen** (1996)
- **Muhammad Yunus** (1997)
- **Robert Donald Munro** (1999)
- **Claudia Gonzales** (2001)
- **Rev. Canon Gideon Byamugisha** (2002)
- **Dr. Olav Hodne** (2006)

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

Klostertanker

Sr. T. Hosanna av Jesusbarnet OCD – tilhører Karmel kloster i Tromsø

For å vitne om sannheten . . .

Den 12. oktober var det 120 år siden den hellige Teresa Benedikta av Korset (Edith Stein) ble født. Det er mye spesielt ved denne Europas vernehelgen fra en jødisk familie, som etter å ha mistet troen som ungdom, fant Gud på nytt – i Kristus.

Hun var en vitenskapskvinne og dyktig filosof, som ble kalt til karmelittnonne 42 år gammel. Hennes intense og målrettede liv, preget av en stor kjærlighet til sannheten og til Kristi kors, ble kronet med martyrdød i Auschwitz 9. august 1942. En slik unik åndelige vei vekker spørsmål, særlig for oss, hennes søstre i Karmel. Er martyriet innholdsmessig noe «tillegg» til ordensskallet? Eller er det heller en definitiv forkynnelse av selve kjernen i ordenslivet?

«**For å vitne om sannheten** er jeg født, og derfor er jeg kommet til verden» (Joh 18,37), sa Jesus til Pilatus. I denne ene setningen sammenfattet han alt han gjorde, forkynte og led for oss. Er ikke det tankevekkende? Det er først i lyset fra disse ord vi bedre kan forstå det som hendte en sommer da den 30-årige Edith Stein ved et tilfelle fikk tak i den hellige Teresa av Jesus' selvbiografi, «Boken om mitt liv». Samme natt leste hun boken uten å være i stand til å legge den fra seg, og så sa hun til seg selv: «*Dette er sannhet!*» I det øyeblikket visste hun at hun ville døpes. Hun så en helgens liv og trodde. Det var Teresas liv som «smitet» den fremtidige martyr med kjærligheten til Kristus. I denne hendelsen viser også Teresa seg som en virkelig «martyr» i ordets opprinnelige betydning: «Kristi vitne.»

Teresa skriver rett ut om dette martyrium: «*Har dere ennå ikke fattet, søstre, at livet for en sann ordensmann og for den som ønsker å tilhøre Guds nærmeste venner, er et langt martyrium? Jeg sier langt, for sammenlignet med de martyrer som har fått hodet kappet av i løpet av et øyeblikk, kan det kalles langt, selv om livet i seg selv er kort, i noen tilfeller meget kort*» («Fullkommenhetens vei», 12,2). Teresa sammenligner ordensfolks livslange beslutsomhet i overgivelsen med martyrenes heroiske bekjennelse der prisen er livet.

Men dette betyr slett ikke en livslang lidelse lignende en martyrdød. Tvert imot. Den hellige Johannes av Korset skriver: «*Den fullkomne sjelen gleder seg over det som gjør den ufullkomne trist*» («Ord av lys og kjærlighet», 56). Den gjør det i kraft av kjærligheten som gradvis overtar egoismens plass. Innstillingen snus bort fra en forretningsmentalitet, der man er opptatt av kostnader og utbytte. Nå blir man stadig mer klar over at man ikke er i stand til å elske med en like stor kjærlighet som den man er elsket med. Da blir man på jakt etter anledninger til å vise Gud sin kjærlighet, og dette oppleves som lykke.

«*Jesus, jeg ber deg bare om fred og kjærlighet, en uendelig kjærlighet, hvis eneste grense er du selv. (...) Måtte jeg lide hjertets eller legemets martyrium, helst begge deler (...) Tilgi meg, hvis jeg sier noe som ikke passer, jeg vil bare glede og trøste deg.*» Slik ber den hellige Thérèse av Jesusbarnet på sin ordensprofessdag, og hun lever opp til det til sitt siste åndedrag. I samme ånd avlegger den hellige Teresa Benedikta av Korset et bemerkelsesverdig, men lite kjent privat løfte: «*Jeg lover deg å benytte hver anled-*

ning til å glede deg, og hvis jeg skulle stå foran et valg, da vil jeg velge det som gleder deg mest. Jeg avlegger dette løftet for å vise deg min kjærlighet og for å bli en ekte karmelittnonne, din sanne brud» Hvem kunne ane at disse ordene ble skrevet midt i forfølgelsen, utlendigheten og angsten for familien, fedrelandet og verdens skjebne, kun en måned før utbruddet av annen verdenskrig?

De som har funnet den dyrebare perlen, anser nemlig ikke prisen å betale for noe tap. Det livslange martyrium er ikke et liv tynget ned med anstrengelser og smerte. Martyrenes skritt er lette. De utstråler en glede som fascinerer og tiltrekker. Det er denne gleden som setter troverdighetens stempel på ethvert autentisk vitnesbyrd. Kristi vitner overbeviser uten ord, for det er hans blikk man ser i deres blikk, hans liv og død i deres liv og død, slik at man ikke kan annet enn å utbryte: «*Dette er sannhet!*»

ST. OLAV

Vi takker!

Per 30. september er det kommet inn kroner
251 193 i gaver til St. Olav i 2011.
Takk til alle våre givere!